

Problematika řešení situace profesní obrany v závislosti na faktoru početní převahy

The issue of professional defense deal with the situation based on
a factor of numerical superiority

Bc. David Zachara

Diplomová práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. David ZACHARA**
Osobní číslo: **A09464**
Studijní program: **N 3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Problematika řešení situace profesní obrany
v závislosti na faktoru početní převahy**

Zásady pro vypracování:

1. Seznámit s problematikou profesní obrany (dále jen PrO) v souvislosti s počtem útočnicků.
2. Specifikovat důvody a příčiny vzniku situací PrO v této souvislosti.
3. Analyzovat soudobé způsoby útoků ve skupině a možnosti účinné PrO pracovníka průmyslu komerční bezpečnosti (dále jen PKB) proti nim.
4. Vyhodnotit a posoudit nejvhodnější postupy a reálné možnosti řešení situací PrO v podmínkách napadení pracovníka PKB skupinou útočnicků.
5. Na 1 specifikované situaci PrO demonstrovat faktické možnosti a úspěšné varianty řešení.
6. Zpracovat základní metodiku řešení faktoru početní převahy pracovníkem PKB.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. ADAMS, J. a kol. Jak přežít v betonové džungli (Street Surfoval). 1. vyd. Praha: Nakladatelství Armex, 2001. 357 s. ISBN 80-86244-19-9.
2. BUREŠ, R. a kol. Prevence kriminality ve městech. 1. vyd. Praha: Tiskárna MV, 1997. 112 s. Sborník přednášek.
3. LEBEDA, A. A. Sebeobrana. Sebeobranné umění pro každého. 3. vyd. Praha: Olympia, 1984. 377 s. 27-033-84.
4. NÁCHODSKÝ, Zdeněk. Nebojte se bránit. 1. vyd. Praha: Armex Publishing, 2006. 336 s. ISBN 80-86795-43-8.
5. SDE-OR, I. YANILOV, E. Krav Maga. Umění čelit ozbrojenému útočníkovi. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 2003. 246 s. ISBN 80-206-0689-0.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Zdeněk Maláník

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce:

25. února 2011

Termín odevzdání diplomové práce:

27. května 2011

Ve Zlíně dne 25. února 2011

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Seznámit s problematikou profesní obrany (dále jen PrO) v souvislosti s počtem útočníků. Specifikovat důvody a příčiny vzniku situací PrO v této souvislosti. Analyzovat soudobé způsoby útoků ve skupině a možnosti účinné PrO pracovníka průmyslu komerční bezpečnosti (dále jen PKB) proti nim. Vyhodnotit a posoudit nejvhodnější postupy a reálné možnosti řešení situací PrO v podmínkách napadení pracovníka PKB skupinou útočníků. Na 1 specifikované situaci PrO demonstrovat faktické možnosti a úspěšné varianty řešení. Zpracovat základní metodiku řešení faktoru početní převahy pracovníkem PKB.

Klíčová slova: profesní obrana, sebeobrana, skupina útočníků, taktika, strategie.

ABSTRACT

Acquaint with the issue of professional defense (hereinafter PrO) in connection with the number of attackers. Specify the reasons and causes of situations within this context. Analyze contemporary forms of attacks in the group and options effective PrO for the commercial security industry workers (hereinafter PKB) against them. Evaluate and assess most suitable practices and real situations of possible solutions in terms of PKB worker assaulted a group of attackers. At a specified factual situation PrO demonstrate factual possibilities and successful alternative solutions. Process a basic methodology for solving numerical superiority factor by PKB worker.

Keywords: profession defense, self-defense, group of attackers, tactic, strategy.

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu mé diplomové práce panu Ing. Zdeňkovi Maláníkovi za odborné vedení, připomínky a informace, které mi poskytoval během vzniku této práce. Poděkování také patří všem aktérům a především fotografovi, kteří se podíleli na přípravě obrazové části této práce.

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému, dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval.

V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1. ÚVOD DO PROBLEMATIKY PROFESNÍ OBRANY	12
1.1. VYMEZENÍ POJMŮ.....	12
1.1.1. Rozdíl mezi profesní obranou a sebeobranou	14
1.2. SEKTORY A SLOŽKY PKB	14
1.3. PROFESNÍ OBRANA A PRÁVO.....	16
1.3.1. Zadržení osoby podezřelé § 76 odst. 2.....	16
1.3.2. Nutná obrana § 29	16
1.3.3. Neposkytnutí pomoci § 150	17
1.3.4. Krajiní nouze § 28	17
2. ŘEŠENÍ SEBEOBRANNÉ SITUACE PŘI POČETNÍ PŘEVAZE	19
2.1. PŘÍČINA A VZNIK SEBEOBRANNÉ SITUACE	19
2.2. TAKTICKÉ ZÁSADY	20
2.2.1. Obecné taktické zásady	21
2.2.2. Úhel ohrožení	22
2.2.3. Útok na předsunutého útočníka.....	23
2.2.4. Útok na křídlo skupiny.....	23
2.2.5. Prorážení z obklopení.....	24
2.2.6. Obrana s využitím technických prostředků.....	25
2.3. TAKTICKÉ PRVKY	26
2.3.1. Blokování zrakových vjemů	26
2.3.2. Odvedení pozornosti	27
2.3.3. Použití výhodnější zbraně, prostředku nebo prvku.....	27
2.3.4. Využití prodlevy v útoku	28
2.3.5. Využití terénu.....	28
2.4. VÝCVIK PRACOVNÍKA PKB.....	29
2.4.1. Psychická příprava	29
2.4.2. Fyzická příprava.....	31
2.4.3. Taktická příprava	32
2.4.4. První pomoc	33
3. ANALÝZA ZPŮSOBŮ ÚTOKŮ VE SKUPINĚ	35
3.1. MOTIVY ÚTOKŮ VE SKUPINĚ	35
3.1.1. Motivy dětí a mladistvých.....	36
3.2. ZÍSKANÁ DATA PRO ANALÝZU	37
3.2.1. Počty trestných činů v České republice	37
3.2.2. Počty trestných činů ve spolupachatelství ve Zlínském kraji	39
3.3. VYHODNOCENÍ ANALÝZY	40
II PRAKTICKÁ ČÁST	41
4. SCHÉMA POSTUPU ŘEŠENÍ PŘI NARUŠENÍ OBJEKTU	42

4.1.	NAPADENÍ OBJEKTU	42
4.2.	VARIANTY ŘEŠENÍ	42
4.2.1.	Úroveň informační	42
4.2.2.	Úroveň komunikační	44
4.2.3.	Úroveň použití palné zbraně	44
4.2.4.	Úroveň použití technických prostředků	44
4.2.5.	Úroveň fyzické obrany	45
4.3.	KONTROLA NARUŠITELŮ	46
4.4.	ZAJIŠTĚNÍ DŮKAZNÍCH MATERIÁLŮ A DOKUMENTACE ŘEŠENÉ SITUACE	47
5.	METODIKA ŘEŠENÍ PROFESNÍ OBRANY PŘI NAPADENÍ SKUPINOU ÚTOČNÍKŮ	48
5.1.	ZÁKLADNÍ ZÁSADY	48
5.2.	TAKTIKA ŘEŠENÍ PROFESNÍ OBRANY	49
5.3.	PROFESNÍ OBRANA NA VEŘEJNÝCH MÍSTECH	50
5.4.	PROFESNÍ OBRANA V UZAVŘENÝCH PROSTORÁCH	51
5.5.	ČINNOST PROTI VÝTRŽNÍKŮM	52
5.6.	ČINNOST PROTI OSOBÁM POD VLIVEM ALKOHOLU NEBO JINÝCH OMAMNÝCH PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK	53
5.7.	JEDNÁNÍ VE VZTAHU K OSOBÁM MLADŠÍM 15 LET	54
5.8.	ZÁSADY UKONČENÍ INCIDENTU	55
	ZÁVĚR.....	56
	ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ.....	58
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	60
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	62
	SEZNAM OBRÁZKŮ	63
	SEZNAM TABULEK.....	64
	SEZNAM SCHÉMAT	65
	SEZNAM GRAFŮ	66

ÚVOD

Cílem této diplomové práce je seznámit s problematikou profesní obrany pracovníků Průmyslu komerční bezpečnosti (dále PKB) v souvislosti s početní převahou útočníků a způsobu účinného řešení takové situace profesní obrany.

Toto téma jsem si zvolil proto, že problematika způsobu, taktiky a hledání nejvhodnějšího postupu při řešení obranné situace s podílem více útočníků je velmi zajímavou a současně opomíjenou látkou. Zvolené téma je cíleně zaměřeno na poskytnutí informací k dané problematice s jejich následným využitím. K danému tématu do současné doby není k dispozici dostatek literatury, která by mohla být využita. Samotná práce potom přispěje k doplnění znalostí pracovníků PKB v problematice profesní obrany a početní nevýhody obránce.

Cílem mé práce je nejen rozšířit podvědomí o této formě trestné činnosti, ale zejména doporučit pomocí vhodné metodiky možné a správné způsoby řešení vzniklých situací. Práce nabízí informace o nejčastějších způsobech trestných činů skupiny osob, formách přípravy a výcviku pracovníků PKB a správném postupu v průběhu dané situace. Protože dostupná literatura zabývající se tímto tématem v nějakém větším rozsahu téměř neexistuje, může být práce chápána jako základní souhrn informací zabývající se touto tematikou. Dále jsou přiblíženy termíny jako nutná obrana, krajní nouze a zadržení osoby podezřelé, které s touto problematikou úzce souvisí.

Potíže při zpracování diplomové práce nastaly při získání potřebných dat ke zjištění skutečného počtu trestné činnosti skupiny osob, uvedené v této práci. Je to způsobeno skutečností, že takové statistiky se u Policie ČR nevedou, a tím nelze objektivně prokázat skutečný počet této formy trestné činnosti.

S využitím analýzy jsou zpracovány kapitoly: Úvod do problematiky profesní obrany, Řešení sebeobrané situace při početní převaze a Analýza způsobů útoku ve skupině. Pro systematizaci a utřídění dat byla využita metoda kompilace. V kapitole Schéma postupu řešení při narušení objektu a Metodika řešení profesní obrany při napadení skupinou útočníků, byla potom použita metoda dedukce.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část způsobu řešení obranných situací proti skupině osob. Teoretická část je členěna do tří okruhů: úvod do problematiky profesní obrany, který se věnuje rozdílům mezi sebeobranou a profesní obranou, dále

sektorům a složkám PKB a poslední části řeší nutnou obranu, krajní nouzi a zadržení osoby podezřelé. Následně v řešení sebeobrané situace při početní převaze rozebírá taktické zásady a prvky k danému tématu, které jsou doplněny schémata a závěrem se věnuje výcviku pracovníků PKB. Poslední okruh analýzy způsobů útoku ve skupině, potom seznamuje se statistikami a motivy útoků skupiny osob.

Praktickou část tvoří dva okruhy: schéma postupu řešení při narušení objektu, kde je na konkrétním příkladu vysvětlen správný postup řešení obranné situace. Poslední kapitola metodika řešení profesní obrany při napadení skupinou, nabízí doporučený postup řešení situací, které mohou vzniknout při výkonu služby.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. ÚVOD DO PROBLEMATIKY PROFESNÍ OBRANY

Existují různé definice pro objasnění situace, činů a jednání, které závisí na tom, v jakém kontextu jsou užívány. Pro snadnou orientaci v následující diplomové práci vysvětlím v úvodní kapitole základní názvosloví.

1.1. Vymezení pojmů

Každá oborová praktická činnost je podmíněna určitými teoretickými znalostmi, které jsou touto činností v praxi ověřovány. Cílem této kapitoly je podat základní přehled a nejnütnější teoretickou orientaci ve vztahu k profesní obraně. Z hlediska ochrany a obrany, kterou přímo vykonává člověk, a která je zaměřena na obranu zájmů chráněných zákonem, je profesní obrana zařazena do tohoto systému:

Obrana státu – charakteristickým rysem je skutečnost, že organizace, které ji realizují, mají ke své činnosti vytvořeny speciální zákony, organizaci a jejich cílem je prioritně obrana jiných hodnot, než v obraně profesní a sebeobraně. Cíle a úkoly obrany státu se mohou částečně dotýkat profesní obrany.

Profesní obrana – podstatou je plnění cílů a úkolů, které zpravidla nevykonávají státní sbory, služby a složky. Organizace a jednotlivci, kteří ji realizují, mají ke své činnosti právní podmínky, standardní občany a jejich cílem je prioritně obrana a ochrana především majetku. Jenom menší část úkolů je směřována k obraně života, zdraví a dalších hodnot chráněných zákonem. Cíle a úkoly profesní obrany se mohou částečně dotýkat sebeobraně. Například při nezvládnutí uloženého úkolu, kdy pracovník brání svůj život.

Sebeobrana je specifické zaměření obrany, kdy je vše podřízeno obraně života, zdraví, majetku, a také obraně domovní a osobní svobody i cti. Jde o nejkonkrétnější formu obrany a většinou se dotýká jednotlivce. K sebeobraně se dostává pracovník branně bezpečnostní nebo profesní obrany v případě, že již nemůže plnit své prioritní úkoly a je nucen bránit svůj život a zdraví.

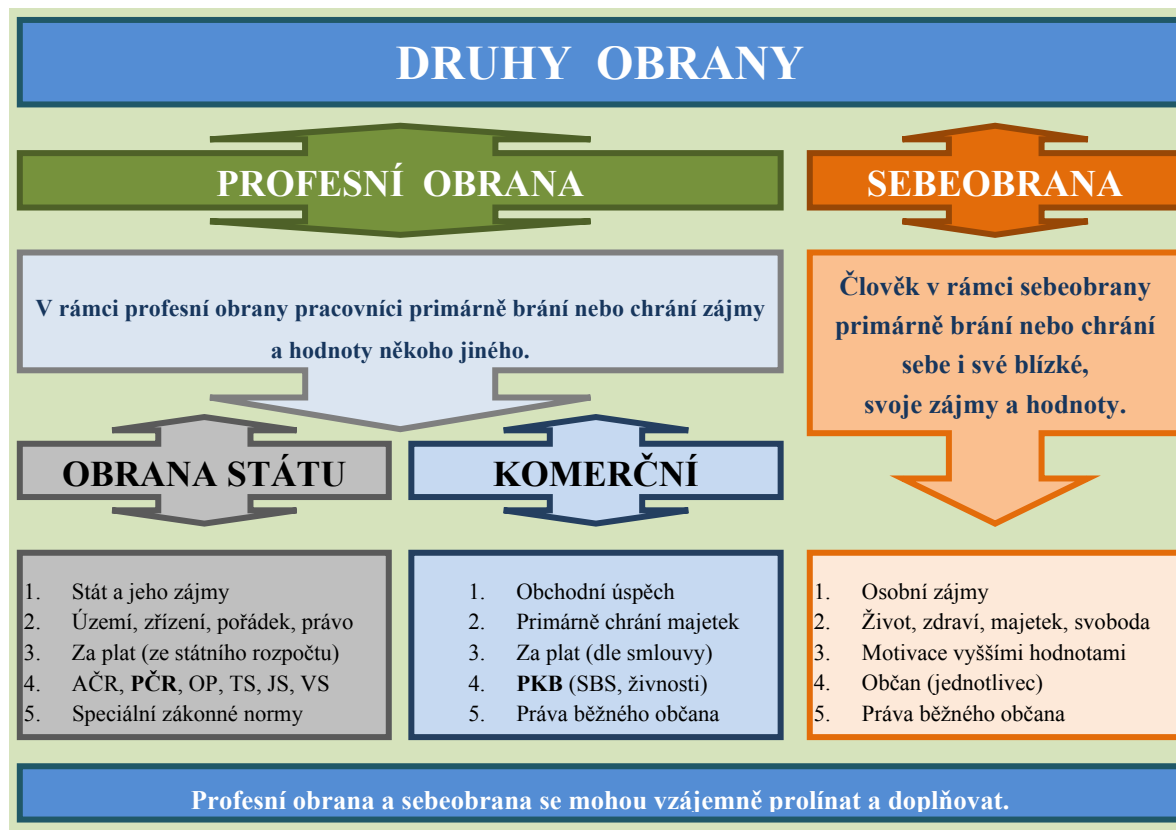

Schéma 1. Druhy obrany. [16]

Skupina osob – za skupinu osob považujeme počet dvou a více osob společně přítomných na konkrétním místě. [1] V případě neozbrojené skupiny se jedná o minimálně dvě osoby, které jsou v konfrontaci s obráncem ve verbální nebo fyzické rovině. Při komunikaci jde zejména o vyprovokování reakce obránce na slovní útok, výhrůžky nebo nadávky od některého ze skupiny útočnicků. Při fyzickém kontaktu samotném již obránce řeší běžné útoky jako úchopy za ruce, vlasy, oděv, odejmutí, škrcení, údery a kopy, které na něj mohou přicházet ze všech stran a ode všech členů skupiny. Za ozbrojenou skupinu se považuje již minimálně jeden ozbrojený člen z více osob.

Hmat – je technický prvek, který se charakterizuje jako bolestivé působení na vitální body lidského těla. Zpravidla se jedná o jednotlivou akci.

Chvat – je technický prvek, charakterizovaný především technikami úderovými, porazovými a pákovými. Zahrnuje kombinaci různých technik, spojených v celek.

Konflikt – je definován jako střet zájmů. [1]

Výtržnost – je činnost, kterou osoba verbálně nebo fyzicky veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném napadne jiného, hanobí historickou nebo kulturní památku nebo hrubým způsobem ruší shromáždění občanů.

Rvačka – v případě rvačky neexistují dvě strany, jedná se o případ, kdy všichni účastníci konfliktu jsou zároveň útočníky i napadenými. Aby jednání mohlo být posouzeno jako rvačka, musí se jednat o konflikt více lidí, nejméně tří. Nejde ale o případ, kdy dva napadnou jednoho, ale kdy se všichni napadají navzájem.

Loupež – je trestný čin, kterým pachatel usiluje o získání cizí věci násilím či pohrůzkou okamžitého vykonání násilí.

Základní přehled uvedených pojmů je stručný a pro jejich použití v této práci dostatečný. Případné další výrazy budou uvedeny a vysvětleny v souvisejících kapitolách dále v práci. Pro hlubší znalost problematiky a vzájemných souvislostí, bych odkázal na literaturu související s tematikou sebeobrany a profesní obrany.

1.1.1. Rozdíl mezi profesní obranou a sebeobranou

Aby bylo zcela jasné, v čem spočívá rozdíl mezi těmito pojmy, srovnám je a uvedu jejich charakteristiku. Jejich hlavním rozdílem se jeví samotný účel obrany. Zatímco profesní obrana je vykonávána jako povolání s prioritním úkolem chránit a bránit majetek jiné osoby nebo jinou osobu, u sebeobrany jde především o ochranu vlastního života, zdraví, svobody, majetku a cti. Profesní obrana řeší situace, ve kterých se člověk ocitne při výkonu služby. Sebeobrana tyto situace řeší v běžném životě. Snahou obránce zůstává v obou případech eliminace útoku a kontrola útočníka podle platných zákonných a etických norem.

K sebeobraně se dostává pracovník profesní obrany v případě, že již nemůže plnit své prioritní úkoly a je nucen bránit svůj život a zdraví. Sebeobrana u pracovníka PKB zpravidla nastupuje ihned po profesní obraně.

1.2. Sektory a složky PKB

Služby průmyslu komerční bezpečnosti jsou vhodným komerčním doplňkem bezpečnosti garantované státem a v podstatě zvyšují bezpečnostní standart zákazníka. Vzhledem k celému kontextu souvislostí lze toto podnikání hodnotit jako společensky

prospěšnou činnost, která vede k zamezování nebo snižování ztrát v ekonomice soukromých i státních podniků, zvyšuje produktivitu práce, upevňuje pracovní kázeň zaměstnanců, odrazuje od páchaní trestné činnosti na chráněných objektech a má i další efekty v oblasti situační prevence kriminality. Vzhledem k charakteru této diplomové práce se zaměřím na sektory s pravděpodobným využitím profesní obrany s faktorem početní převahy útočníků ve službách a složkách PKB. Jedná se zejména o tyto funkce:

- **hlídací služby** (ostraha objektu a zařízení, ochrana osob v objektu),
- **detektivní činnost** (v obchodech, v hotelích, firemní detektiv),
- **přeprava peněz a cenin** (kurýrní služba),
- **bodyguarding** (ochrana a obrana osob),
- **ostatní služby PKB** (recepční, kontrola vstupu, ostraha kulturních a sportovních akcí).

Vzhledem k charakteru pracovního zařazení se u těchto pracovníků předpokládá zejména znalost a ovládání taktiky v mimořádných a složitých situacích, vysoká úroveň komunikace, dodržování právních norem, pravidla a ovládání palných zbraní a ostatních technických prostředků atd. Z tohoto důvodu jsou k těmto činnostem určováni zvláště zkušení a vycvičení pracovníci.

Obr. 1. Pistole OPS-M.R.P. [15]

1.3. Profesní obrana a právo

Obecně lze říci, že bezpečnostní pracovníci nemají zvláštní oprávnění k výkonu svých povinností. Jejich oprávnění mají obecný charakter, jsou stejná, jako u každého občana. Bezpečnostní pracovníci nemají statut veřejného činitele, a proto nepožívají ochrany veřejného činitele. Každý člověk má ze zákona právo se bránit napadení, a aby tato obrana byla účinná, musí být často razantnější než samotný útok. Současně také platí, že nesmí být vzhledem k dané situaci, zjevně nepřiměřená míře útoku.

1.3.1. Zadržení osoby podezřelé § 76 odst. 2

„Osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté, smí omezit kdokoli, pokud je to nutné ke zjištění její totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů. Je však povinen tuto osobu předat ihned policejnímu orgánu; příslušníka ozbrojených sil může též předat nejbližšímu útvaru ozbrojených sil nebo správci posádky. Nelze-li takovou osobu ihned předat, je třeba některému z uvedených orgánů omezení osobní svobody bez odkladu oznámit.“ [17] Samotné omezení osobní svobody může potom proběhnout, je-li to nezbytně nutné k:

- zjištění totožnosti osoby;
- zamezení útěku osoby;
- zajištění důkazů.

K zajištění osob podezřelých z trestné činnosti přitom postačí uplatnit kteroukoliv z uvedených podmínek a použít dostatečnou formu donucení k jejich úspěšnému zadržení. Je také třeba vzít v úvahu, že osoby u sebe mohou mít samotné odcizené předměty, nástroje a pomůcky potřebné ke spáchání trestného činu a v neposlední řadě také jednu nebo více zbraní různého charakteru.

1.3.2. Nutná obrana § 29

V případě této okolnosti vylučující protiprávnost jde vlastně o zvláštní případ situace krajní nouze. Podstatou nutné obrany je skutečnost, že čin toho, kdo útok odvrací, je ve shodě s právní normou - nahrazuje tedy vlastně zásah veřejných orgánů.

Institut nutné obrany je výslovně upraven trestním zákonem v ustanovení § 29 tr.z. a to: *„Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem*

chráněný tímto zákonem, není trestným činem. Nejde o nutnou obranu, byla-li zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku. “[17] Tedy čin provedený v nutné obraně není postižen nejen trestem, ale ani žádnou jinou sankcí. K nutné obraně je v zásadě oprávněn kdokoliv - útok tedy nemusí směřovat proti osobě těžící z tohoto institutu (pomoc někomu v obraně). Útok musí trvat nebo přímo hrozit.

Obrana proti takovému útoku nesmí být zjevně nepřiměřená způsobu a charakteru útoku, přičemž přiměřenost se posuzuje podle intenzity útoku a podle všech okolností případu. Nutná obrana musí vždy směřovat proti útočníkovi. Je-li jich víc, je přípustné jednání v nutné obraně proti komukoliv z nich. Úmysl u nutné obrany musí zahrnovat všechny zmíněné podmínky (musí zde být útok, který přímo hrozí nebo trvá, obrana musí mít jistou intenzitu apod.).

Za nejčastější situace vybočení z mezí nutné obrany (exces) bývají pokládány ty, kdy obrana byla zcela zjevně nepřiměřená způsobu a charakteru útoku, případně obrana nebyla s útokem současná. Domnělá obrana se posuzuje podle zásad o skutkovém omylu.

1.3.3. Neposkytnutí pomoci § 150

Dojde-li při uplatňování práva za použití okolností vylučujících protiprávnost ke zranění osoby, proti které směřovala obrana či zákrok, jsme povinni ihned, jakmile to okolnosti dovolí, poskytnout zraněné osobě první pomoc a zajistit lékařské ošetření. Pokud tak neučiníme, vystavujeme se nebezpečí spáchání trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 150 tr.z. Dále jsme povinni (obzvláště, dojde-li k usmrcení osoby) informovat o této skutečnosti orgány Policie a být nápomocni při vyšetřování okolností celého případu, aby mohla být řádně objasněna oprávněnost našeho jednání v nutné obraně či krajní nouzi.

1.3.4. Krajní nouze § 28

Okolnosti krajní nouze jsou výslovně upraveny trestním zákonem v ustanovení § 28 tr.z. a to: *„Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému tímto zákonem, není trestným činem. Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak, anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.* “[17] Jinými slovy k činu v krajní nouzi je oprávněn kdokoliv – tedy nejen ten, jehož zájmy jsou ohroženy (tzv. pomoc v nouzi), a to proti komukoliv.

V krajní nouzi se odvrací nebezpečí, které přímo hrozí zájmům chráněným trestním zákonem, nelze za daných okolností odvrátit jinak, a které ten komu nebezpečí hrozí, není povinen snášet.

Následek způsobený odvrácením nebezpečí nesmí být zřejmě stejně závažný, nebo ještě závažnější než ten, který hrozil. Nebezpečí však musí být skutečné. Domnělé nebezpečí se posuzuje podle zásad posuzování skutkového omylu.

K vybočení z mezí krajní nouze (exces) dochází tam, kde nejsou splněny uvedené podmínky. Zejména jde o to, že v jistých případech může být způsobený následek stejně závažný, nebo ještě závažnější než následek hrozící, popř. nebezpečí nehrozilo přímo, pokud je bylo možné odvrátit jinak, nebo byl ohrožený povinen toto nebezpečí snášet.

Obr. 2. Sprevedlnost. [10]

Profesní obrana je činnost založená na komerčním základě, která je zaměřena na obranu zájmů chráněných zákonem. K sebeobraně se dostává pracovník profesní obrany v případě, že již nemůže plnit své prioritní úkoly a je nucen bránit svůj život a zdraví. Pracovník PKB má z hlediska zákona stejná práva a povinnosti jako normální občan. Současné zákonné normy umožňují pracovníkovi PKB účinně bránit zájmy chráněné zákonem.

2. ŘEŠENÍ SEBEOBRANNÉ SITUACE PŘI POČETNÍ PŘEVAZE

Sebeobranné situace jsou velmi neobvyklým typem životních situací. Jejich řešení klade značné požadavky nejen na fyzickou, ale především psychickou úroveň bojujících. Kromě dobré tělesné formy a přiměřené inteligence to znamená především osvojení si určitých postojů a myšlení. Schází-li některý z těchto požadavků, výsledek řešení sebeobranné situace nebude úspěšný.

2.1. Příčina a vznik sebeobranné situace

Vznik sebeobranné situace může mít mnoho různých důvodů, jedná se především o trestný čin namířený proti obránci, jeho životu, zdraví, majetku, osobní a domovní svobodě a cti. Reakcí obránce na takto vedený útok pro něj vzniká sebeobranná situace. V případě smluvně sjednané komerční služby na ochranu života a zdraví osob, ochranu majetku před vzniklými ztrátami se potom jedná o profesní obranu.

Počáteční fáze zahájení boje, tj. fáze, kdy např. vzniklá konfliktní situace (názorová neshoda účastníků), přerostla ve vzájemné fyzické napadání nebo přípravu přepadu apod., má rozhodující význam nejen pro průběh vedení střetného boje, ale často i pro jeho konečný výsledek. Účastníci vedení boje jej mohou zahájit jako:

- **přepad** – tj. situace, kdy jeden z účastníků nehodnotí situaci jako bojovou. Znamená to, že nečeká možnost fyzického napadení. Přepad dělíme na přepad ze zálohy (napadený neví o přítomnosti útočnicka a nenadále, překvapivě je napaden např. z úkrytu, zpoza krytu apod.) a přepad situační (oba účastníci o své přítomnosti vědí, ale jeden z nich dosud situaci jako bojovou nehodnotí a nečeká, že by mohl být fyzicky napaden).
- **střetný boj** – účastníci hodnotí situaci jako bojovou a zahajují střetnutí s plným vědomím a soustředěním. [2]

Pozitivní výsledek obranného zákroku je ovlivněn vyloučením přepadu anebo včasným rozpoznáním přepadu a jeho převedením na střetný boj.

Signálem k zahájení boje, ať už obranného nebo útočného, je vždy nějaký konkrétní podnět. Obvykle je to pohyb protivníka. Každá bojová akce se skládá z řady pohybů, např. pro úder pěstí je třeba zaujmout vhodnou vzdálenost, postoj, provést nápřah a uhodit. Kromě toho se zde projevuje určité napětí svalových skupin – sevření pěstí,

upřený pohled s rozšířením zorniček apod. Tyto jevy označujeme jako ideomotorické pohyby. Podle toho, který z těchto pohybů vyhodnocujeme jako začátek útočné akce, je možno rozlišovat následující způsoby reagování:

- **Reakce na jevy, které již nastaly** – neschopnost vyhodnotit ideomotorické pohyby, reakce až na konečnou fázi útoku, např. reakce až na pohyb pěsti útočnicka. Je to nejnižší stupeň reakce, kterým nelze čelit rychlým akcím. Takto bude reagovat na útočné akce každý, kdo je nezná (nemůže vyhodnotit posloupnost jejich pohybů), a to i trénovaný člověk.
- **Reakce na jevy, které nastanou** – jestliže účastník bojové situace zná a umí včas vyhodnotit znaky předcházející akce (ideomotorické pohyby), může na základě jejich vyhodnocení předvídat způsob, směr a rytmus útoku.
- **Reakce na jeden signál** – spočívá v tom, že účastník bojové situace vyhodnocuje pouze začátek útoku tj. přibližování útočnicka pod mez zásahu. Jde o pohyb jeho těžiště vpřed bez ohledu na směr útoku, rytmus a do jisté míry i způsobu. Tím se zužuje výběr přijímaných signálů na jeden univerzální a na nejnižší hodnotu klesá i doba reakce.
- **Reakce na situace, které nastat mohou** – při tomto reagování navozuje jeden z účastníků bojovou situaci tak, aby zcela vyloučil některé akce útočnicka. Této skutečnosti pak využívá a zahajuje vlastní akci. Protivník se může do těchto situací dostat sám svým nevhodným jednáním. [2]

Vývoj obranné situace se následně z jeho vzniku rozvíjí podle dané situace. Pro boj se skupinou útočnicků je charakteristické, že nedochází k trvalému fyzickému kontaktu s útočníky a obránce vede boj podle taktických zásad vyplývajících z daných způsobů napadení.

2.2. Taktické zásady

Pro řešení konfliktní situace máme k dispozici prostředky psychické, taktické a technické. Jejich znalostí a vhodným kombinováním je můžeme pro nás co nejefektivnějším způsobem využít k řešení vzniklé situace. Znalost a využití taktických zásad usměrňuje chování a jednání obránce tak, aby nezahajoval boj za pro něj

nevýhodných podmínek. Vhodným postupem a odhadem možného vývoje situace je možné předejít možnému fyzickému kontaktu, násilí a případným vzniklým škodám na majetku a újmě na zdraví.

2.2.1. Obecné taktické zásady

Rozhodnutí zasáhnout, je dáno okolnostmi v dané chvíli a na zúčastněných osobách. Pokud nejsme v časové tísní nebo jiném omezení, snažíme se převést obrannou situaci na konfliktní a užitím vhodných komunikačních prostředků postupně ke smíru a rozchodu.

Využití komunikační dovednosti:

- vizuální pozorování (prvotní hodnocení situace),
- naslouchání (pozornost co a jak je řečeno, ukazuje zájem o řešení situace, zároveň poskytuje informace potřebné k řešení a o možném následném vývoji situace),
- užití mluvy těla (otevřený přátelský postoj směrem k agresivním osobám),
- užití verbální komunikace (zhodnocení a zklidnění situace, hovořit klidným hlasem a volit a použít správná slova, nelhat, v případě že jsou použity argumenty, být asertivní).

Při předvídání možného vzniku obranné situace je nutno zvýšit stupeň připravenosti a odhadnout eskalaci vývoje situace. Zejména se zaměříme na:

- zvýšení pozornosti,
- udržení dostatečného manévrovacího prostoru kolem sebe,
- přípravu technického prostředku nebo zbraně,
- ověření a zajištění výhodného postavení k obraně (využití terénu),
- při splnění výše uvedených podmínek, zaujmeme výchozí postoj v bezpečné vzdálenosti (mimo dosahu kopu zadní nohy každého člena skupiny).
- počet osob zapojených do konfliktu, zda jsou aktivní (agresivní), pasivní nebo přihlížející, na koho se při řešení konfliktu zaměřit, zda máme k dispozici pomoc atd.

Proti skupině osob lze boj zahájit situačním přepadem ve spojení s psychologickým působením na celou skupinu (např. výkřikem). Pokud nedojde ke zhoršení vlastního postavení, zahájíme útokem na vedoucího-mluvčího nejagresivnějšího člena skupiny. V opačném případě zahajujeme útokem na nejbližšího protivníka. Útok zahájíme společně s volbou vhodného taktického prvku:

- blokováním zrakových vjemů,
- odvedením pozornosti,
- použitím výhodnější zbraně, prostředku nebo prvku.

Podle možností konkrétní situace lze tyto taktické prvky kombinovat a použít je i ve spojení s některými dalšími, jako např. s využitím terénu, s využitím útlumu po nezdařené útočné akci a s využitím prodlevy v útočné akci. Při výběru technického prvku vycházíme zejména z jeho dosahu a možnosti použití pro danou situaci a s plným a přesným využitím každé techniky.

2.2.2. Úhel ohrožení

Je určen mírou ohrožování obránce skupinou osob. Výhodné je, aby úhel ohrožení byl co nejmenší. Znamená to mít všechny členy skupiny v zorném poli a nenechat se jimi obklopit. Pokud to není nezbytné, nastavíme se zády těsně ke zdi nebo do rohu místnosti. Sice to snižuje úhel ohrožení, ale znemožňujeme si jakoukoliv možnost manévrování. Zmenšení úhlu ohrožení obránce lze dosáhnout:

- odstoupením (prodloužením vzdálenosti) od skupiny osob,
- přemístěním se na křídlo skupiny,
- při úhlu ohrožení 360° (tj. při obklopení) prorážením z obklopení skupinou osob přes její nejslabší článek.

Přesáhne-li úhel ohrožení asi 120° , je nutno svoje postavení vůči skupině usměrnit (např. ustoupením vzad). Vyloučení současného útoku skupiny lze dosáhnout např. využitím terénu či prostorových možností, které poskytuje prostředí (boj mezi dveřmi, kde skupina nemůže uplatnit svoji převahu; boj na podestě schodiště, kde se hůře manévruje; boj v úzké chodbě apod.).

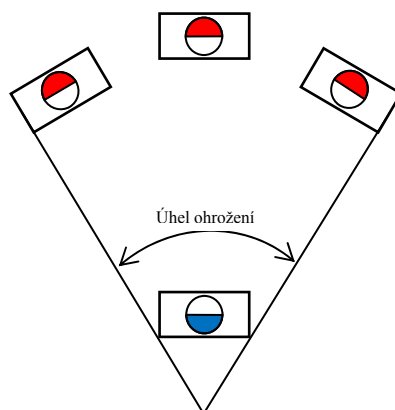

Schéma 2. Úhel ohrožení.

2.2.3. Útok na předsunutého útočnicka

Pro tento způsob ohrožení je jako příklad vybrána modelová situace útoku tří osob proti jednotlivci. Úhel ohrožení je 120° . Útočníci se snaží postupovat (přibližovat se) tak, aby tento úhel ještě zvětšili. Přemístěním odsunem nebo odkrokem (tedy ustoupením vzad) úhel ohrožení podstatně zmenšíme (asi na 70°). Postup útočnicků ve skupině není obvykle synchronizován, ale některý z nich je vždy v postupu rychlejší. Toho lze využít k jeho vyřazení z boje spolu se silným psychologickým působením na celou skupinu, např. výkřikem, použitím příležitostného předmětu jako zbraně.

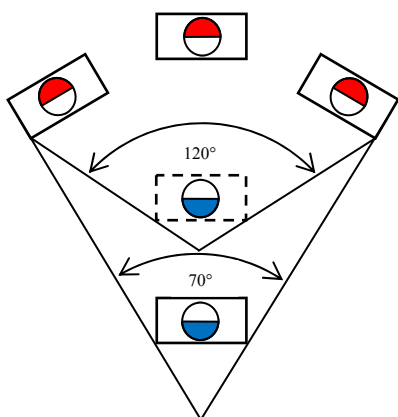

Schéma 3. Zmenšení úhlu ohrožení.

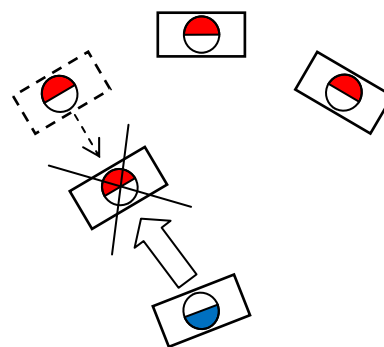
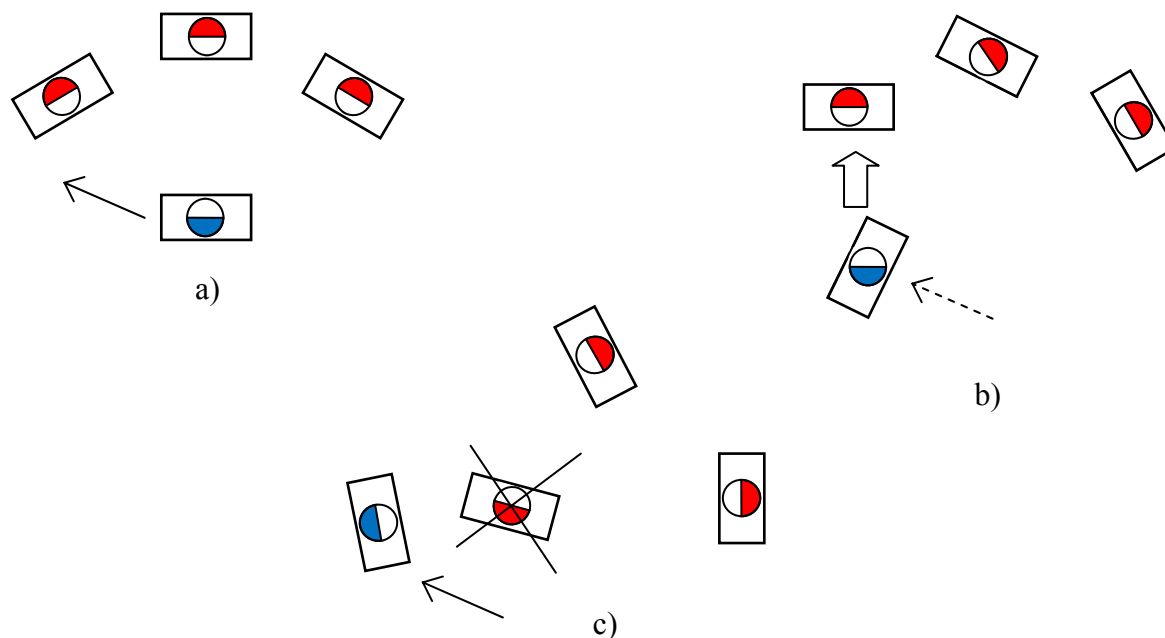

Schéma 4. Předsunutý útočnick.

2.2.4. Útok na křídlo skupiny

Opět vycházíme z úhlu ohrožení asi 120° . Prodloužení vzdálenosti od dvou členů skupiny útočnicků se dosáhne přemístěním před křidelního útočnicka. Intenzivní výkřik, který doprovází tento manévr, může opět vyvolat úlekovou instinktivní reakci u členů

skupiny. Křídelního útočníka vyřazujeme efektivním technickým prvkem (nejlépe kopem). Použité technické prvky musí splňovat požadavek na rychlou a efektivní techniku s dlouhým dosahem s možností rychlého přemístění a další návazností. Zasažený protivník pak tvoří překážku a krátkodobě brání v postupu ostatním útočníkům.)

Schéma 5. Křídlo skupiny.

2.2.5. Prorážení z obklopení

Prorážení z obklopení praktikujeme využitím momentu překvapení za intenzivního výkřiku přes předpokládaný nejslabší článek skupiny. Tohoto útočníka je výhodnější napadnout úhodem po předchozím výběru správného taktického prvku. Kop není v tomto případě výhodný z toho důvodu, že zpomaluje postup vpřed. Současně můžeme využít kontrolovaného útočníka jako překážku proti postupu dalšího člena skupiny a k ústupu do výhodnější pozice. V případě větší skupiny je možný pokus získat člena skupiny jako rukojmí a pokusit se o vyjednávání.

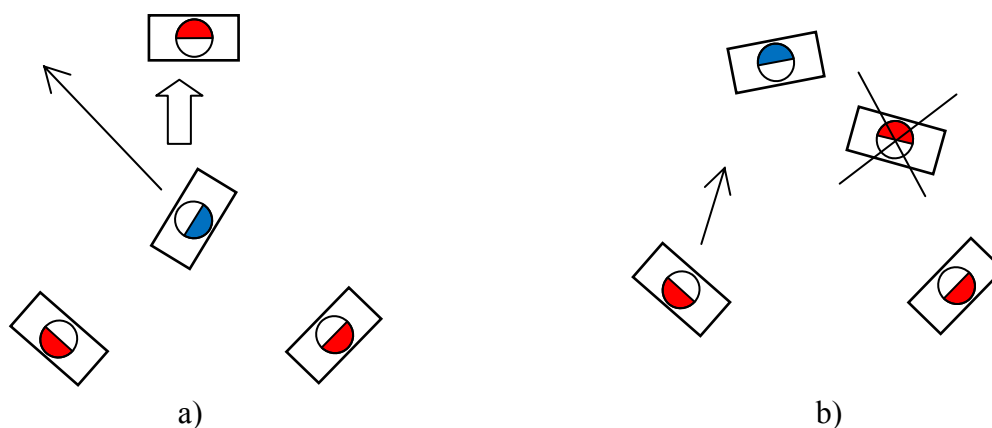

Schéma 6. Prorážení z obklopení.

2.2.6. Obrana s využitím technických prostředků

Vhodný technický prostředek volíme podle dané situace s ohledem na dosah zvoleného prostředku. Schéma č. 7 vychází z použití teleskopického obušku v kombinaci vnitřního a vnějšího obloukového úhozu. Zasažení jednoho z útočníků je v podstatě nápřahem k vedení úhozu proti dalšímu útočníkovi. Dráhy úhozů jsou téměř vodorovné a blokují postup celé skupiny současně. Útočníci jsou označeni písmeny A, B, C a obránce písmenem O. Schéma znázorňuje výhodné dvojité blokování útočníka C od jakékoliv akce při vedení vnitřního úhozu proti útočníkovi A s navazujícím vnějším úhozem na útočníka B. Kontrolu postupu útočníka C představují dráhy prvních dvou úhozů. Úhoz 3 směřuje na útočníka C po předchozí kontrole útočníků A a B. Při použití obušku je výhodné směřovat jednotlivé úhozy na spodní pásmo útočníka (např. na koleno), kdy dochází k narušení stability útočníka.

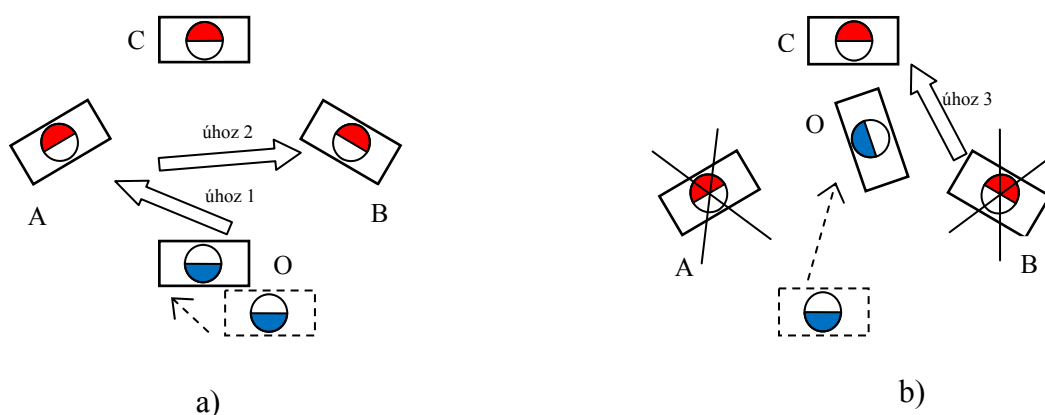

Schéma 7. Blokování útočníka.

2.3. Taktické prvky

Taktické prvky umožňují obránci použít zvolený vhodný technický prvek s minimálním rizikem. Volbu správného taktického prvku je třeba provést podle jeho výhodnosti:

- blokováním zrakových vjemů,
- odvedením pozornosti,
- použitím výhodnější zbraně, prostředku nebo prvku.

Podle možností vyplývajících z konkrétní situace, můžeme tyto taktické prvky vzájemně kombinovat a s úspěchem použít ve spojení s některými dalšími, jako např. s využitím nejbližšího terénu, s využitím prodlevy v průběhu útočné akce apod. Rejstřík technických prvků se naproti tomu podstatně zmenšuje. Nejsou použitelné prvky s dlouhodobějším kontaktem a rovněž jsou vyloučeny přídržné páky. Při volbě technického prvku, který následně navazuje v probíhající obranné akci, vycházíme především z dosahu tohoto zvoleného prvku. Výběr technických prvků v závislosti na vzdálenosti, následuje v této posloupnosti:

- technický prostředek,
- kop,
- úder,
- **chvat**,
- tlak na citlivá místa.

Obr. 3. Chvat. [11]

Současně je třeba mít na paměti, že naše akce musí být maximálně účinná z důvodu následujícího postupu proti dalším útočníkům, být neustále v pohybu a využít sebemenší výhody nebo chyby, kterou útočící skupina udělá.

2.3.1. Blokování zrakových vjemů

Kontakt každého člověka se svým okolím je zprostředkován a založen na fyzickém a psychickém vnímání probíhajících jevů. Naprostá většina lidské činnosti je podmíněna

naším nejvýznamnějším vjemem - zrakovou kontrolou. Tuto skutečnost můžeme úspěšně využít v obranné situaci tak, že zrakové vjemy útočnicka vhodným způsobem blokuje. Využijeme dočasného stavu snížení zrakové vnímavosti útočnicka k vlastní obranné akci s minimálním rizikem. Zrakové vjemy můžeme úspěšně blokovat např.:

- hozením příležitostného předmětu – klíčů, drobných mincí, rukavic apod.;
- stříknutím kapaliny nebo plynu – slzný plyn, voda, apod.;
- oslněním – silným zdrojem světla za tmy nebo snížené viditelnosti.

Nečekaně vhozený předmět proti obličejí vyvolává instinktivní ochranné reakce spojené s obavou o zrak, podstatně prodlužuje reakční dobu a může způsobit utlumení intenzity až zastavení útočné akce.

V souvislosti se zajištěním útočnicka je také vhodné kontrolovat směr jeho pohledu, tak aby neomezil při přístupu k němu s následným poutáním obránce a následně nevyužil této skutečnosti k nečekanému útoku na něj. Vhodným technickým prvkem může být např. zásahová deka. V případě dvou a více obránců je výhodné se vždy vzájemně při tomto postupu zajišťovat.

2.3.2. Odvedení pozornosti

Formy odvedení pozornosti bývají různé. Obvykle se využívá fingoané akce (finty). Fintou rozumíme klamný, různými způsoby předstíraný druh útoku, jehož účelem je vylekání útočnicka. Provedená akce k rozptýlení pozornosti útočnicka musí být dostatečně přesvědčivá a následuje ji vlastní útok obránce. Např. po naznačeném úderu pěstí do obličeje a obranné akci protivníka je veden jako hlavní útok kop do jeho spodních partií nebo úder na střední pásmo.

2.3.3. Použití výhodnější zbraně, prostředku nebo prvku

Výhodnost jejich použití je dána především jejich dosahem. Příklad: v případě že útočník použije krátkou bodnou zbraň, je možné jeho útočnou akci zrušit použitím obušku a s poněkud vyšším rizikem i kopem. Obdobně je tomu i v situaci, kdy útočník bije holou rukou. Dosah kopu uplatněného v obraně je asi o 30 cm delší než útočnickova paže. Důležitým pravidlem pro použití zbraně je zacházet s ní takovým způsobem, aby se jí v

žádném případě nezmocnil útočník a následně ji nepoužil proti obránci. Za jistých podmínek, tj. při určité vzdálenosti a v daném okamžiku, není třeba brát na současný útok protivníka zřetel, neboť nemůže dojít k souzásahu.

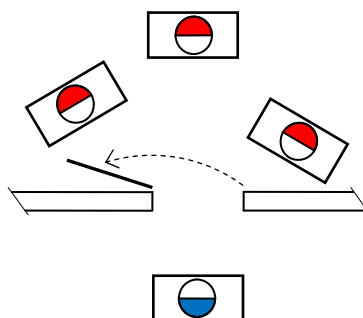
Obr. 4. Teleskopický obušek. [13]

2.3.4. Využití prodlevy v útoku

Tento taktický prvek je uplatňován vždy samostatně bez návaznosti na taktické prvky. Úzce však souvisí s prvky pohybu v obranné situaci. Je základem úspěšné obrany především při ohrožování střelnou nebo bodnou zbraní. Při aplikaci tohoto prvku se vychází ze znalostí opožděné reakční doby útočníka na určitý podnět a její následné využití pro provedení vlastní akce (např. pohyb – obranná technika).

2.3.5. Využití terénu

Výsledek střetného boje a obranných akcí je mnohdy podstatně ovlivněn terénními a prostorovými podmínkami. Využití terénu je často opomíjený taktický prvek, který má nepochybně nezastupitelnou úlohu zvláště v boji s početnou skupinou osob (např. v úzké chodbě, na podestě schodiště, kde je manévrovací schopnost útočníků vystupujících po schodech podstatně snížena, boj těsně za dveřmi, kterými může projít jen jeden útočník). Patří sem i vliv kluzkosti terénu, obutí, vliv terénních překážek (různých sloupů, stromů apod.). Z taktického hlediska není výhodné z důvodu snížených manévrovacích schopností ustupovat těsně ke stěně nebo do rohu.

Schéma 8. Využití zárubně dveří.

2.4. Výcvik pracovníka PKB

Výcvik profesní obrany pracovníka PKB proti skupině útočníků, musí vycházet zejména ze znalostí potřeb a hrozeb, se kterými se může potkat při výkonu služby. Jiné nároky bude mít ostraha objektu a jiné požadavky členové zásahové jednotky. Příprava na základní úrovni by měla obsahovat zejména komunikační dovednosti pro řešení konfliktu, techniky fyzické sebeobrany, znehybnění, poutání a odváděcí techniky. Dále také potřebné školení s technickými prostředky potřebnými pro zákrok, taktické postupy řešené modelovými situacemi, a také znalost poskytnutí první pomoci. Kvalitní všeobecná příprava usnadňuje pracovníkovi PKB při bojové situaci boj s únavou, vlivy nepříznivého počasí i vnějšími činiteli (např. osoby přítomné střetu apod.), a také mu umožňuje i v podmínkách časové tísně nebo bezprostředního kontaktu s útočníkem zachovávat chladnou hlavu, bezchybnou orientaci a včasné a přesné rozhodování.

2.4.1. Psychická příprava

V profesní obraně hraje významnou roli pro úspěšné zvládnutí situace psychika obránce. Již samotný fakt, že je v početní nevýhodě a společně se zkracujícím se dechem a vzrůstajícím svalovým napětím, zvyšuje nervozitu a strach. Cílenou přípravou je možné tento stav překonat a úspěšně na vzniklou situaci reagovat, což znamená uplatnit veškeré praktické zkušenosti, odhad lidí, empatii a intuici. Je potřeba si uvědomit, že v daném okamžiku jsem odkázán pouze na sebe a vlastní schopnosti. Znamená to využít své veškeré znalosti, technické prostředky a co nejlépe ve vlastním ohrožení improvizovat.

Temperament a dýchání

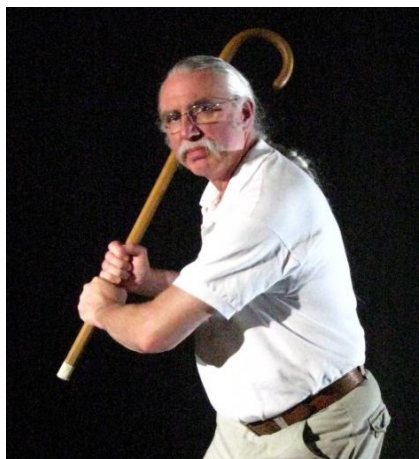
Tím, že se lidé vzájemně liší obsahem svého duševního života i reakcemi na dané podněty, jejich temperament určuje dynamiku celkového prožívání daného stavu a následně jejich osobnostní chování. S rostoucím napětím a očekáváním co přijde, se dech začne samovolně zkracovat a přichází nejistota a strach. Už samotné zklidnění dechu nám pomůže lépe kontrolovat sebe i vzniklou situaci. Klidný a vyrovnaný hlas potřebný pro úspěšnou komunikaci, nelze získat z mělkého a krátkého dechu. Cvičení bráničního dýchání nám pomůže tento stav poznat, rozvíjet jej, a potom využít v případě potřeby.

Přiměřená sebedůvěra

Přiměřená sebedůvěra je vlastnost, bez níž se obránce neobejde. Vychází z uvolněného a vzpřímeného postavení těla, hlubokého dýchání a rozhodného pohledu. V případě již probíhající komunikace je důležitá kontrola úrovně hlasu, přirozená asertivita a projevení respektu se zájmem o řešení problému. Největším nepřítelem se ovšem může stát nadměrná sebedůvěra, která vychází z minulých úspěchů a obránce podcení soupeře. Nově vzniklá situace a jiní útočníci přináší zvýšené riziko, které nelze při aktuálních okolnostech zanedbat.

Schopnosti potřebné k boji

Největší význam mají schopnosti závislé na paměti a způsobu vedení boje. Je zřejmé, že zápas ve stylu fair play a boj, při kterém jde o zdraví nebo život vyžaduje úplně odlišný přístup. Důležité pro úspěšné vedení střetného boje jsou senzomotorické schopnosti (rychlost reakcí, periferní vidění, reakce a hmatové prožitky apod.). Reakce a reflexy lze stále rozvíjet a společně s tréninkem prostorové orientace a odbouráním etických zábran, lze získat přehled a kontrolu nad vzniklou situací. S jistotou je potom lze využít v kombinaci s použitím obranných prostředků.

Obr. 5. Příprava na obranu. [12]

2.4.2. Fyzická příprava

Významnou roli pro řešení konfliktů se skupinou útočníků hraje přiměřená fyzická zdatnost obránce. A to nejen při samotném střetu, ale i během přípravy na něj nebo v průběhu jeho taktického řešení. Je dobré si uvědomit, že při sebeobraně neplatí časový limit sportovního zápasu, prostředí střetu není v ideálních podmínkách, způsob vedení boje je zcela odlišný a v neposlední řadě je obránce v početní nevýhodě. K sebeobraně situaci pak dochází často neočekávaně, kdy obránce bývá útokem překvapen, může začít po předchozím fyzickém výkonu, dostávají se u něj úlekové reakce nebo se dostává do časové tísně. Také doba střetného boje se může pohybovat od několika sekund až po několik minut. Celková doba trvání je ovlivněna především průběhem boje při využití všech dostupných prostředků a prvků, použitím zbraní a fyzickou kondicí účastníků.

Určitou úroveň fyzické kondice lze získat pravidelným tréninkem jednotlivých technik do plné automatizace, a také použitím pomůcek jako pytlů různých hmotností, makiwary, míčů apod. Fyzickou kondici pro boj v početní nevýhodě, také prověří nepřetržitý útok dvou anebo více útočníků v ochranných oblecích (Red Man) během daného časového limitu. Obránce se brání a útočí s plným fyzickým nasazením.

Mimo zvyšování tělesné zdatnosti patří do fyzické přípravy také znalost protahování, uvolňování svalů a vědomé relaxace. V průběhu služby, během dlouhodobého stání nebo sezení dochází k pocitu tuhnutí svalů, snížené pozornosti, bolesti zad, únavy nohou atd. Příležitostným protažením dochází k aktivaci organismu a oddálení únavy.

Obr. 6. Praktický trénink – Red Man. [14]

2.4.3. Taktická příprava

Taktikou se zpravidla rozumí výběr optimálního způsobu boje v konkrétních podmínkách. Taktická příprava pro vedení střetného boje by měla být zaměřena na takové jednání, které vede k úspěšné obraně s omezeným rizikem. Jde především o předvídání vzniku obranné situace, typologie útočníků nebo použití vhodného taktického prvku se správným načasováním. Taktickou přípravu pro boj s více útočníky nemůžeme chápat odtrženě od tréninku a nácviku jednotlivých technik sebeobrany. Je třeba si uvědomit, že na pečlivé taktické přípravě závisí, zda obránce své schopnosti a dovednosti v konečném důsledku uplatní či neuplatní, a tak ovlivní úspěch sebeobraně akce. V taktice a taktické přípravě ve vztahu k různým způsobům napadení se obvykle řeší zejména tyto úkoly:

- osvojit si způsob řešení sebeobraněho či útočného zásahu,
- rozvoj schopností pro nejvhodnější řešení a jeho přizpůsobení na úrovni:
  - a) správného a včasného vyhodnocení bojové situace,
  - b) rychlého rozhodnutí,
  - c) aktivního a tvůrčího přístupu při řešení bojové situace.

Sebeobraně situace jsou charakteristické nesmírnou proměnlivostí momentů, na které je každý jejich účastník nucen reagovat hledáním optimálního řešení a nejlepšího způsobu jeho realizace.

Taktické jednání lze rozlišit na tyto dílčí fáze:

- vnímání a analýza střetové situace,
- myšlenkové řešení úkolu (obranu či útoku vedenému vůči protivníkovi),
- realizace zvoleného řešení (správný výběr prvků sebeobranu včetně prvků pohybu). [2]

Pravidelnou taktickou přípravu v tělocvičně je výhodné v navazující fázi přenést do skutečného prostředí možného střetu. Reálné útoky a reakce na ně provedené v místech možného napadení (schodiště, uzavřené objekty, místnost s dalšími lidmi apod.), přináší nové poznatky a tvůrčí osobní zkušenosti. Ideální podmínky pro obranu jsou málo pravděpodobné, spíše je třeba počítat s proměnlivým prostředím (uzavřený prostor, schodiště, parkoviště atd.), různými klimatickými podmínkami, případným paralyzováním obránce slzným sprejem nebo zraněním. Také správné využití prostředků osobní ochrany nebo improvizovaných zbraní podstatně zvyšují šance obránce na úspěšnou obranu. Všechny tyto získané zkušenosti pomohou obránci osvojit si pro sebe vhodné sebeobrané techniky a postupy, které může dále vhodně rozvíjet a zdokonalovat se v nich.

2.4.4. První pomoc

První pomoc je soubor jednoduchých a účelných opatření, který za použití dostupných i improvizovaných prostředků, znalostí a dovedností záchránce, pomáhá při náhlé poruše zdraví nebo ohrožení života.

Pokud poskytování pomoci vyžaduje vystavení se riziku, je nutno zvážit následky případného zranění obránce a možné riziko pro zraněného v porovnání s následky časové prodlevy s přivoláním pomoci. Je lepší zajistit kvalifikovanou pomoc, než ohrozit sebe či postiženého v případě, že nejde o akutní, život ohrožující stavy. [1]

Ve specifické situaci se může stát, že z nějakých důvodů se nebude moci lékařská pomoc dostavit nebo si zraněný nebude schopen pomoc sám zavolat. V takovém případě jsou základní znalosti improvizované první pomoci nedocenitelné.

V rámci komplexního výcviku se doporučuje, aby všichni pracovníci PKB prošli výcvikem první pomoci.

Obr. 7. Kurz první pomoci. [8]

Řešení obranných situací v početní nevýhodě klade značné požadavky nejen na fyzickou, ale především psychickou úroveň jednotlivce. Pro řešení konfliktní situace máme k dispozici prostředky psychické, taktické a technické. Výcvik profesní obrany pracovníka PKB proti skupině útočníků, musí vycházet zejména ze znalostí potřeb a hrozeb, se kterými se může potkat při výkonu služby.

3. ANALÝZA ZPŮSOBŮ ÚTOKŮ VE SKUPINĚ

Za účelem zjištění získání informací o způsobech útoku jsem vycházel z volně dostupných údajů na webových stránkách Ministerstva vnitra. Zaměřil jsem se na nejčastější formy útoku – loupež, výtržnictví, rvačku a výtržnictví na hromadných akcích. Časovým horizontem sběru informací jsou roky 2009 a 2010 na území celé České republiky. Pro doplnění jsem tyto statistiky doplnil o údaje týkající se počtu trestních činů spáchaných ve spolupachatelství ve Zlínském kraji za rok 2009 a 2010.

3.1. Motivy útoků ve skupině

Útok a jeho charakteristika tvoří jeden z ústředních pojmů pro vymezení nutné obrany. Proto, aby konání mohlo být chápáno jako útok v relevantním smyslu, musí splňovat určité znaky – musí jít o určitý kvalifikovaný útok. K těmto reálným znakům náleží:

- reálná existence útoku,
- protiprávnost a nebezpečnost pro společnost,
- bezprostřední hrozba nebo její trvání,
- útok na chráněný zájem.

Motivem útoku rozumíme pohnutku, která vede útočníky k agresivnímu chování, projevujícím se tím, že zaútočí na jinou osobu nebo osoby. Motivy k tomuto jednání bývají různé a souvisí spolu s dalšími okolnostmi, jako např. opilost, vliv léků a jiných látek, početní převaha, anonymita apod. Nejčastějšími motivy bývají zejména:

- loupež a krádež,
- výtržnictví,
- rvačka,
- výtržnictví na sportovních, kulturních a jiných hromadných akcích,
- organizovaný útok.

Obr. 8. Skupina útočníků. [9]

3.1.1. Motivy dětí a mladistvých

Trestná činnost dětí a mladistvých se v mnoha ohledech liší od trestné činnosti ostatních věkových skupin pachatelů. To je dáno stupněm psychického a somatického vývoje, vlastnostmi, zkušenostmi i motivy k páčání trestné činnosti. Mládež páčá trestnou činnost častěji se spolupachateli a ve skupině. Trestná činnost je ve většině případů páčána živelně pod vlivem momentální situace (převládá emotivní motivace oproti rozumové). Impulsem pro trestnou činnost je v řadě případů alkohol, případně jiná návyková látka zvyšující agresivitu a nepřiměřené reakce. Příprava trestné činnosti je nedokonalá, obvykle schází prvek plánování, častá je i nedostatečná příprava vhodných nástrojů ke spáčení trestného činu. Trestná činnost se vyznačuje neúměrnou tvrdostí, která se projevuje devastací, ničením předmětů a znehodnocením zařízení.

Mladí pachatelé často odcizují předměty, které momentálně potřebují, nebo které se jim vzhledem k věku líbí (např. automobily, motocykly, videa, televizory, oblečení, zbraně, nože, alkohol, cigarety, léky apod.). Věci získané z trestné činnosti bývají rozdělovány ve skupině. Finanční prostředky se zpravidla utrácejí společně. Při dělení je patrná hierarchie a podíl na spáchané trestné činnosti. [19]

3.2. Získaná data pro analýzu

Vzhledem k omezeným možnostem získání relevantních informací ze statistik PČR, vychází analýza způsobů útoků ve skupině z celkového počtu těchto uvedených trestných činů: loupež, výtržnictví, rvačka a výtržnictví na hromadných akcích ze statistik uvedených na stránkách Ministerstva vnitra. Pro doplnění celkového obrazu o této trestní činnosti jsem uvedl i podíl dětí a mladistvých.

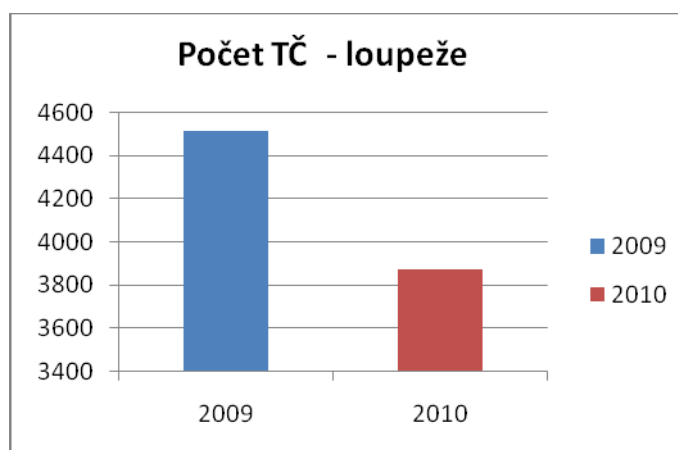
3.2.1. Počty trestných činů v České republice

Ukazatel počtu spáchaných trestných činů (dále jen TČ) v nejčastějších formách útoků ve skupině v České republice. Loupež a výtržnictví na hromadných akcích mají klesající tendenci, naopak rvačka a výtržnictví tendenci rostoucí.

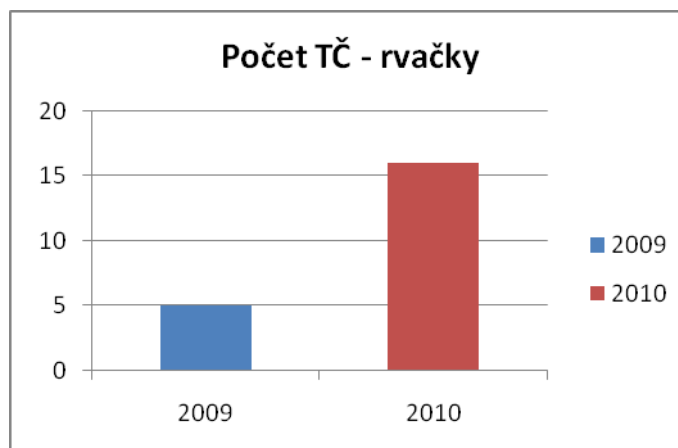
Zdroj informací pro analýzu: Statistika Ministerstva vnitra ČR

rok	loupež	rvačka	výtržnictví	výtržnictví - hromadné akce
2009	4515	5	2532	63
2010	3874	16	2897	40

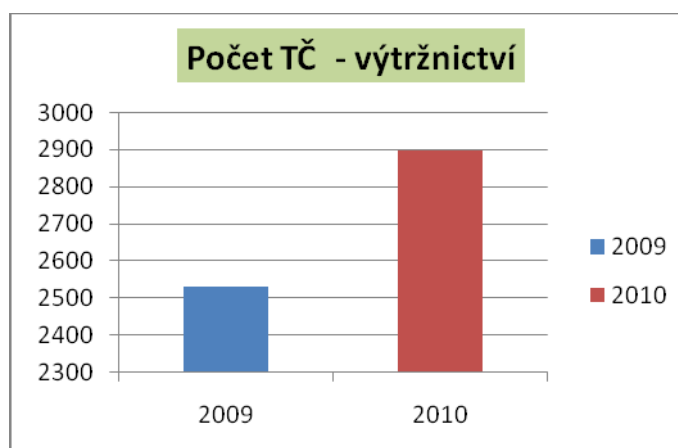
Tabulka 1. Počty TČ, Česká republika.

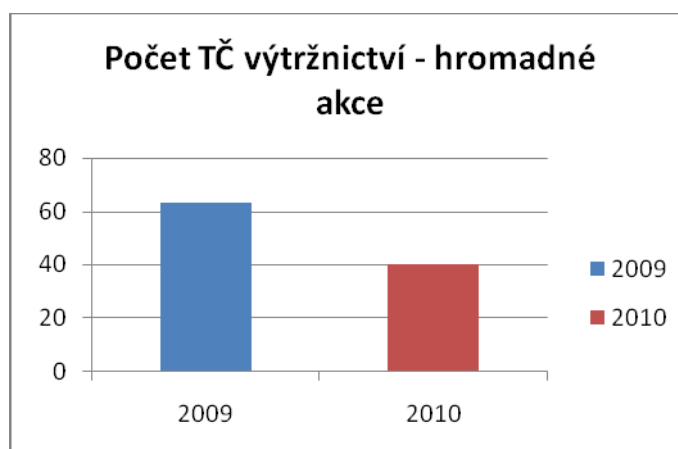
Graf 1. Počet TČ - loupeže, ČR.

Graf 2. Počet TČ - rvačky, ČR.

Graf 3. Počet TČ - výtržnictví, ČR.

Graf 4. Počet TČ - výtržnictví – hromadné akce, ČR.

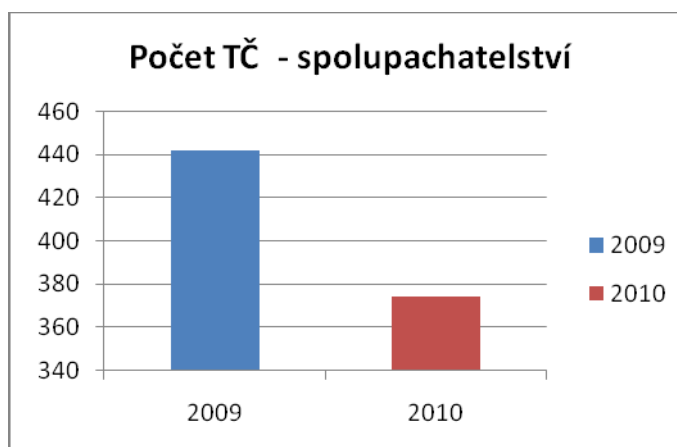
3.2.2. Počty trestních činů ve spolupachatelství ve Zlínském kraji

Ukazatel počtu spáchaných trestných činů ve spolupachatelství ve Zlínském kraji, doplněný o počty trestných činů nezletilých a mladistvých má klesající tendenci.

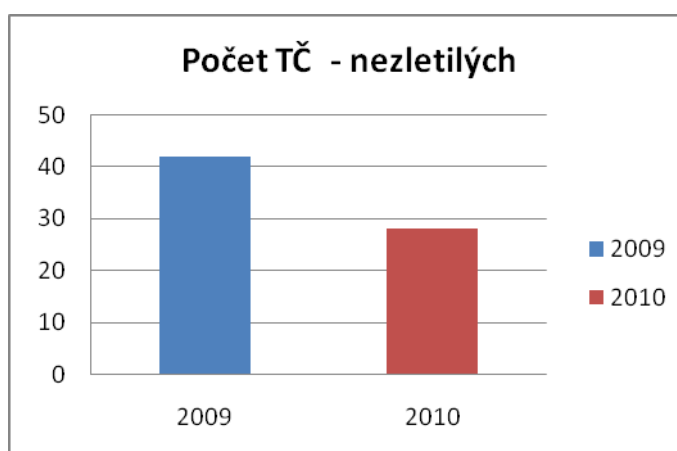
Zdroj informací: Statistika Policie ČR, Zlínský kraj

rok	počet TČ ve spolupachatelství	z toho nezletilí	z toho mladiství
2009	442	42	112
2010	374	28	90

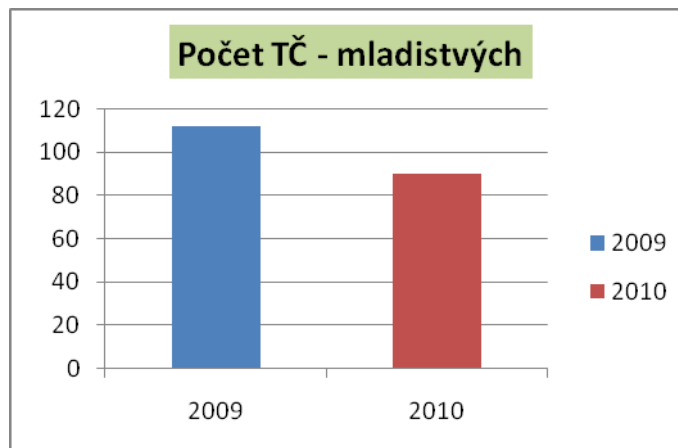
Tabulka 2. Počty TČ, Zlínský kraj.

Graf 5. Počet TČ - spolupachatelství, Zlínský kraj.

Graf 6. Počet TČ - nezletilých, Zlínský kraj.

Graf 7. Počet TČ - mladistvých, Zlínský kraj.

3.3. Vyhodnocení analýzy

Ze získaných údajů nelze jednoznačně konstatovat konkrétní počet spáchaných trestních činů ve skupině, a zda se počet trestných činů páchaných ve skupině snižuje. Podrobnější informace a statistiky k analyzovaným trestním činům jsem nezískal, protože se jako takové nevedou. Možným orientačním ukazatelem může být pro Zlínský kraj počet trestních činů spolupachatelství, který je doplněn pro získání celkového názoru také o činnost mladistvých a nezletilých.

Z uvedených výsledků tak nelze jednoznačně určit skutečný počet sledované činnosti skupiny osob. Je tak obtížné nabídnout odpovídající metodickou pomůcku, která by mohla zlepšit způsoby obrany pro jednotlivé činnosti.

Na základě výsledků získaných z dostupných informací, lze tedy konstatovat, že uvedené sledované činnosti se určitým poměrem podílí na celkovém počtu spáchaných trestných činů. Vzhledem k zjištění této skutečnosti, lze jen věřit, že se v blízké budoucnosti tento nedostatek odstraní a zjištěné motivy a způsoby této trestné činnosti pomohou k zlepšení úrovně jejich řešení.

Nejčastější formy útoků skupiny osob jsou – loupež, výtržnictví, rvačka a výtržnictví na hromadných akcích. Loupež a výtržnictví na hromadných akcích mají klesající tendenci, naopak rvačka a výtržnictví tendenci rostoucí. Mládež páchá trestnou činnost častěji se spolupachateli a ve skupině.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4. SCHÉMA POSTUPU ŘEŠENÍ PŘI NARUŠENÍ OBJEKTU

V následující kapitole uvedu pro lepší představu možnosti řešení situace, kdy je ostraha objektu v početní nevýhodě. Pro tento příklad budu uvažovat o variantě jeden pracovník fyzické ostrahy a tři narušitelé. Zjednodušený schematický přehled vývoje obranné situace modelového příkladu je uveden na str. 43.

4.1. Napadení objektu

V modelovém příkladu narazí pracovník při pravidelné obchůzce objektu na známku násilného vniknutí do objektu. Neoprávněné vniknutí osob do chráněné budovy s cílem loupeže, a místem vniknutí jsou dveře bočního vchodu. Při zjištění této skutečnosti je nutné vycházet z předpokladu, že je uvnitř více osob a mohou být ozbrojeni. Ochranu objektu zajišťuje fyzická ostraha, neuvažujeme o využití elektronického nebo kamerového systému ke střežení objektu.

4.2. Varianty řešení

Možnosti řešení jsou řazena podle výhodnosti a co nejmenšího ohrožení pracovníka fyzické ochrany. Úroveň řešení situace se při zjištění více osob přesouvá zcela na úroveň taktiky a schopností pracovníka ostrahy. Při postupu vyhodnocení a konfrontace je nutné zajistit co největší rozdíl v poměru výhodnosti řešení situace pro obránce a nevýhody útočníků.

4.2.1. Úroveň informační

Nejvýhodnějším řešením při zjištění vniknutí do objektu, je informovat o této skutečnosti dispečink, oprávněné osoby a PČR. Uvedené údaje musí být, co nejpřesnější s důrazem na detaily např. místo vniknutí do objektu, automobil v blízkosti objektu, barva a registrační značka automobilu atd. Současně pracovník zaujme vhodnou pozorovací pozici (např. roh budovy), kde vyčká příjezdu hlídky PCO a PČR.

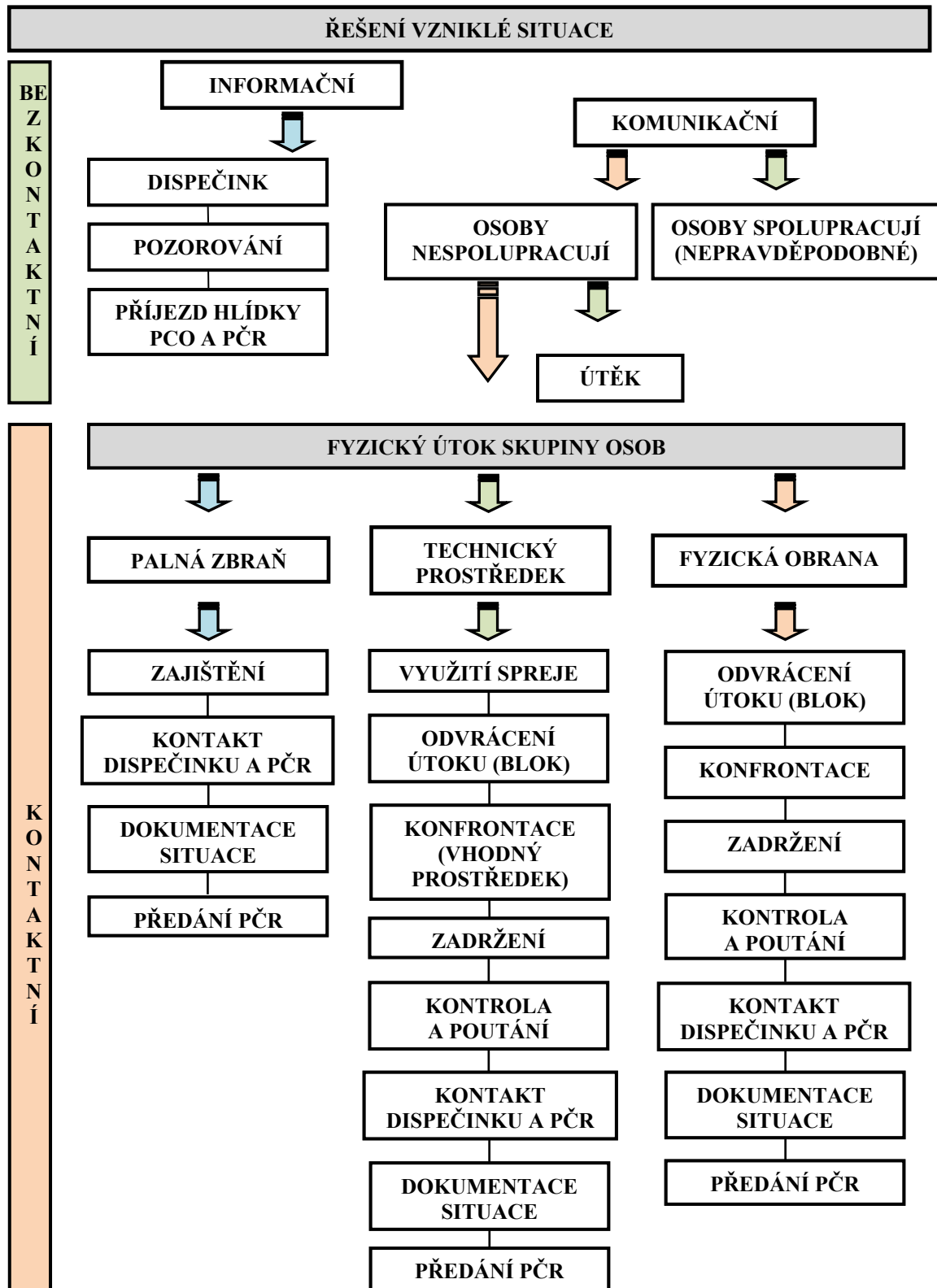

Schéma 9. Vývoj obranné situace.

4.2.2. Úroveň komunikační

Následným příkladem, kdy úroveň informační přechází na komunikační, je již kontakt pracovníka s osobami, které vycházejí z napadeného objektu. Při kontaktu vyzveme osoby ke spolupráci k zadržení a předání hlídce PČR. Hovoříme jasně, zřetelně a stručně, aby bylo zřejmé, co požadujeme. Při komunikaci zachováváme bezpečnou vzdálenost od každé osoby. Vzhledem k početní převaze narušitelů na alternativu dobrovolné spolupráce, ale nelze spoléhat a je potřeba se připravit na jejich útěk nebo napadení. Utíkající osoby nepronásledujeme, mnohem cennější je pozdější co nejpřesnější popis osob hlídce PČR.

4.2.3. Úroveň použití palné zbraně

Nejvýhodnějším způsobem kontroly útočníků je využití palné zbraně, kdy je poměr výhody obránce vs. útočník největší a není nutný fyzický kontakt. V tomto případě je možné využít větší vzdálenosti při výzvách ke spolupráci při zadržení. Informujeme dispečink, oprávněné osoby a PČR. Se zadrženými osobami nekomunikujeme. Pozice osob do příjezdu PČR je vsedě nebo vleže.

Obr. 9. Kontrola útočníků.

4.2.4. Úroveň použití technických prostředků

Při absenci palné zbraně se pracovník ostražky spolehne na vhodné použití taktického prvku a technických prostředků. Zaujmutí bezpečné vzdálenosti od každého útočníka s připraveností odvrátit možný hrozící útok. Demonstrace odhodlání může způsobit ústup a následný útěk narušitelů. Při využití zvoleného technického prostředku

k odvrácení útoku je obrana dostatečně efektivní pro vyřazení zasaženého útočníka z boje. K zajištění útočníků poutacími prostředky je vhodné využít terénních prvků (např. zábradlí apod.). Informujeme dispečink, oprávněné osoby a PČR. Se zadrženými osobami nekomunikujeme. Zadrženého nebo zadržené předáváme po příjezdu PČR.

4.2.5. Úroveň fyzické obrany

Nejméně vhodným řešením pro pracovníka ostrahy v konfliktu s početní převahou útočníků je fyzická obrana. Zvolené techniky jsou vedeny s dokonalou přesností a účinností, zejména na spodní část těla a citlivá místa. Vhodným manévrováním je nutné zabránit celkovému obklopení a mít neustále všechny útočníky v zorném poli. Útočníky vyřazené z boje, zajistíme vhodným způsobem poutacími prostředky s využitím terénních prvků. Informujeme dispečink, oprávněné osoby a PČR. Se zadrženými osobami nekomunikujeme. Zadrženého nebo zadržené předáváme po příjezdu PČR.

Obr. 10. Využití terénu.

Obr. 11. Využití terénu.

Obr. 12. Využití terénu.

Obr. 13. Využití terénu.

Obr. 14. Využití terénu.

4.3. Kontrola narušitelů

Při kontrole a poutání narušitelů by měli být přítomni nejméně dva pracovníci z důvodu větší bezpečnosti. Z taktického hlediska je tedy výhodné počkat do příjezdu mobilní hlídky PCO. Při zajištění osoby je nezbytné zajistit absenci zbraní nebo předmětů, kterými by mohlo dojít ke zranění samotné osoby nebo pracovníků PKB. V případě potřeby je nutné poskytnout první pomoc a zajistit odbornou lékařskou pomoc.

Obr. 15. Zajištění narušitelů.

4.4. Zajištění důkazních materiálů a dokumentace řešené situace

Všechna klíčová fakta, která se vztahují k dané události, musí být zaznamenána s plným, přesným a jednoznačným popisem toho, co se stalo, s dostatečnými podrobnostmi a potřebným vysvětlením události. Současně je nutné zajistit všechno, co může pomoci ke zjištění příčiny a k objasnění věci. Při dokumentaci konfliktu, je nezbytné zaznamenat zejména tyto údaje:

1. Způsob kontaktu pracovníka PKB s útočníky.
2. Počet zúčastněných osob v konfliktu.
3. Čas, prostředí a druh konfliktu.
4. Co řekli útočníci pracovníkovi PKB.
5. Chování útočníků.
6. Co řekl pracovník PKB útočníkům.
7. Činy útočníků a reakce pracovníka PKB.
8. Detailní zpráva o zranění pracovníka PKB, která by měla obsahovat fotografie (jestliže jsou k dispozici).
9. Detailní zpráva o zranění útočníků, která by měla obsahovat fotografie (jestliže jsou k dispozici).
10. Jména, adresy a telefonní čísla svědků, kteří se konfliktu zúčastnili.

Řešení modelové situace se přesouvá zcela na úroveň taktiky a schopností pracovníka fyzické ostrahy. Nejvýhodnějším řešením při zjištění vniknutí do objektu, je informovat o této skutečnosti dispečink, oprávněné osoby a PČR. K objasnění celé věci je důležitá podrobná zpráva dané situace.

5. METODIKA ŘEŠENÍ PROFESNÍ OBRANY PŘI NAPADENÍ SKUPINOU ÚTOČNÍKŮ

Účelem níže uvedené metodiky je doporučit správný postup a taktiku pracovníkům PKB pro vykonávání obranné činnosti s důrazem na faktor početní převahy útočníků. Během obranného zásahu pracovník PKB využívá zákonných opatření a případně technické prostředky pro odvrácení útoku na chráněný zájem. Cílem obranného zásahu je zejména zabránit nebo překazit útok na chráněný zájem, zamezit narušování veřejného pořádku, zadržet útočníka apod.

5.1. Základní zásady

Při vykonávání služební činnosti je potřeba dodržovat zejména tyto zásady:

- **zákonnost** – znamená, že každý provedený obranný zásah musí být proveden v mezích zákona a způsobem uvedeným v zákoně,
- **přiměřenost** – znamená, že provedený obranný zásah musí být úměrný charakteru a rozsahu narušení chráněného zájmu,
- **rychlost, rozhodnost a efektivnost** – znamená zvolit takový způsob obranné činnosti, která je v dané situaci nejvhodnější a co nejrychleji ukončená s co nejmenším poškozením chráněného zájmu,
- **komunikace** – využívá vhodných a účinných komunikačních dovedností před provedením vlastního zásahu, tak bylo možné případný útok na chráněný zájem včas odvrátit,
- **ostrážitost, předvídavost a bdělost** – znamená, že pracovník PKB při každé obranné činnosti na ochranu chráněného zájmu, dbá na to, pokud to bude možné, aby tato činnost co nejméně způsobila újmu na zdraví všech zúčastněných osob.

Využitím vhodně zvolené komunikace (např. nepoužívat hrubé výrazy) lze předejít případnému fyzickému napadení a informovat osoby v blízkém okolí (mluvit jasně a zřetelně) o oprávněnosti a účelu svého konání.

5.2. Taktika řešení profesní obrany

Taktika profesní obrany je cílevědomý postup směřující k jejímu úspěšnému provedení. V rámci taktiky pracovník PKB volí nejvýhodnější postup, výběr a intenzitu použitých technických prostředků. Vlastní taktiku prováděné činnosti je možné v jejím průběhu měnit podle vývoje situace.

Mezi zjištěním útoku na chráněný zájem a okamžikem počátku obranné akce je velmi malá časová prodleva, ve které musí pracovník PKB zvolit vhodnou taktiku obranné činnosti. Při tom se vychází zejména:

- z významu chráněného zájmu,
- **ze stupně rozsahu a intenzity konání,**
- ze způsobu ohrožení nebo narušení chráněného zájmu,
- z hodnocení skupiny osob, která útočí na chráněný zájem,
- ze stupně odporu osob ve skupině (aktivní nebo pasivní odpor, útok osob).

Pokud to okolnosti situace dovolí je nutné před použitím technických prostředků použít preventivní taktické prostředky – výzvu a výstrahu. Výzvu, aby osoby upustily od svého jednání a výstrahu, že bude použitý některý technický prostředek (např. teleskopický obušek), jasným, zřetelným a neagresivním hlasem. Osoby si mohou uvědomit své jednání a od dalšího upustit.

Obr. 16. Chráněná osoba. [26]

5.3. Profesní obrana na veřejných místech

Na místech veřejnosti přístupných je nutné při vykonávání obranné činnosti, zvýšeným hlasem upozornit na tuto skutečnost nejbližší okolí pro pozdější identifikaci útočníků a rekonstrukci provedeného zásahu.

Na těchto místech často dochází k výtržnostem, kterých se zpravidla účastní větší počet osob. Před vykonáním obranné činnosti nejprve pracovník PKB o této skutečnosti skupinu osob informuje a dále vyzve k ukončení dalšího konání. V návaznosti na vzniklou situaci vykoná nezbytné úkony a opatření.

V souvislosti s převozem peněz a cenin a doprovodu osob, je zvýšená pravděpodobnost použití palné zbraně. Před jejím použitím je nutno zvážit tuto skutečnost pro vzniklou situaci s důrazem na co nejmenší újmu na zdraví útočníka a nezúčastněných osob.

Při zjištěné krádeži skupinou osob na veřejném místě je výhodné zapojit kolemjdoucí a zúčastněné osoby pro případ jejich zadržení při útěku z tohoto místa.

Možné hrozby:

- slovní útoky,
- strkání a úchopy,
- údery a kopy,
- házení různých předmětů,
- napadení úderovou zbraní (obušek),
- napadení bodnou nebo sečnou zbraní,
- **napadení palnou zbraní.**

V současné době je v prostředí naší společnosti malá pravděpodobnost napadení palnou zbraní útočníkem.

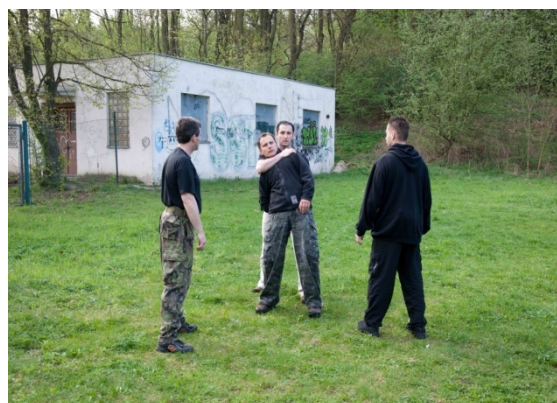
Obr. 17. Využití útočnicka jako štítu.

Obr. 18. Využití útočnicka jako štítu.

Obr. 19. Využití útočnicka jako štítu.

Obr. 20. Využití útočnicka jako štítu.

Obr. 21. Využití útočnicka jako štítu.

5.4. Profesní obrana v uzavřených prostorách

Na místech uvnitř budovy bez možného přístupu veřejnosti s vědomím pohybu skupiny osob je nutno dbát zvýšené opatrnosti. Prvořadým bodem je vyhodnocení dané situace s možným rizikem k vlastní osobě ostražky a při zjištění takové skutečnosti si

neprodleně vyžádat podporu hlídky PCO. Ochrana života má prioritu nad jakoukoliv možnou vzniklou škodou na chráněném majetku.

Možné hrozby:

- **Isti a pasti,**
- údery a kopy,
- házení různých předmětů,
- napadení úderovou zbraní (obušek),
- napadení bodnou nebo sečnou zbraní,
- napadení palnou zbraní.

Obr. 22. Past. [24]

V případě střetu se skupinou osob uvnitř objektu je nutno jednat s maximální rychlostí, rozhodností a efektivitou. Je potřeba co nejlépe využít vlastních znalostí objektu k úspěšné činnosti. Vnitřní členění objektu, chodby a schodiště nabízí potenciální podporu k jisté výhodě.

Bezpečnostní doporučení:

- pokud je možnost, rozsvítit světlo,
- pro kontrolu objektu použít služebního psa,
- mezi kryty se pohybovat co nejrychleji,
- prohlížet celé místnosti včetně podlah a stropů,
- nikdy nekontrolovat prostor za rohem dvakrát ve stejné výšce.

5.5. Činnost proti výtržníkům

Z hlediska taktiky pracovník PKB nejprve rázně vyzve osoby, aby zanechaly svého konání. Pokud osoby výzvu neuposlechnou, zakročuje proti nim s rozhodností, efektivností a rychlostí. Při obranné činnosti chráněného zájmu si pracovník počíná důrazně s použitím přiměřených technických prostředků, tak aby svým postupem a rozhodností přerušil výtržnost a její případné rozšíření. Pozornost zaměřuje zejména na její organizátory a nejaktivnější členy skupiny.

Pokud je vzhledem k počtu a charakteru útočníků činnost pracovníka PKB ohrožena, vyžádá si podporu hlídky PCO. Do příjezdu posily skupinu osob pozoruje z vhodného pozorovacího místa, tipuje organizátory výtržnosti a vždy dbá zvýšenou opatrnost na možný útok ze strany útočníků.

Při obranné činnosti je nutné hned od počátku zajišťovat potřebné důkazy pro objasnění události. Pokud při výtržnosti došlo ke zranění osob, zajistí pracovník PKB jejich lékařské ošetření a předání orgánům PČR.

Možné hrozby:

- slovní útoky,
- údery a kopy,
- **házení různých předmětů,**
- napadení úderovou zbraní (obušek),
- napadení bodnou nebo sečnou zbraní.

Obr. 23. Provokace. [21]

U činnosti výtržníků lze hlavně očekávat mimo slovní provokace a výhrůžky napadení prostřednictvím házení nejrůznějších předmětů (např. kameny).

5.6. Činnost proti osobám pod vlivem alkoholu nebo jiných omamných psychotropních látek

Pracovník PKB má oprávnění zakročit proti osobám pod vlivem alkoholu nebo jiných psychotropních látek pouze tehdy, pokud svým jednáním ohrožují chráněný zájem. Před samotnou činností je nutné vzít v úvahu případnou agresivitu osob, místo činnosti a přítomnost nezúčastněných osob. O pohybu takové skupiny osob v blízkosti hlídaného objektu nebo v místě služební činnosti je výhodné předem informovat dispečink nebo služebnu PČR.

V případě, že pod vlivem alkoholu nebo jiné psychotropní látky je pouze jeden člen skupiny, je nutné dbát zvýšené opatrnosti, zda nejde o účelový manévr k provedení útoku na chráněný zájem a jeho ostrahu.

Možné hrozby:

- **slovní útoky,**
- lsti a pasti,
- údery a kopy,
- házení různých předmětů,
- napadení úderovou zbraní (obušek),
- napadení bodnou nebo sečnou zbraní,
- napadení palnou zbraní.

Obr. 24. Slovní agrese. [23]

U činnosti výtržníků lze hlavně očekávat slovní provokace a výhrůžky zaměřené na osoby v nejbližším okolí a především na osoby uniformované. Některé osoby mají k uniformě odpor a dávání rozkazů nebo zvyšování hlasu tento odpor ještě zvýší.

5.7. Jednání ve vztahu k osobám mladším 15 let

Pokud se osoby mladší 15 let dopouští jednání, které nelze vyřešit v mezích pravomocí SBS, je nezbytné informovat příslušný útvar PČR. Při samotném jednání je třeba dbát na co nejmenší vzniklý rozruch na veřejnosti. V případě potřeby je pracovník odkázaný pouze na hmaty a chvaty. Technické prostředky lze použít pouze v případě ohrožení života a zdraví jiných osob nebo pracovníka.

Při řešení situace se skupinou osob mladších 15 let je třeba vzít v úvahu jejich využití pro odvedení pozornosti k často závažnějšímu ohrožení chráněného zájmu.

Možné hrozby:

- slovní útoky,
- údery a kopy,
- házení různých předmětů,
- manipulace a citové vydírání,
- **ohánění se a sražení.**

Obr. 25. Sražení a útěk. [22]

U skupiny mladistvých osob se nepředpokládá přílišná fyzická agrese za pomoci zbraně, ale především provokace a rychlý útěk a nenechat se chytnout během výtržnictví nebo po nevydařeném pokusu krádeže.

5.8. Zásady ukončení incidentu

Po zákroku pracovník PKB zajistí zúčastněné osoby a co nejdříve informuje odpovědnou osobu nebo vlastníka objektu. Pokud při jeho činnosti došlo ke zranění osob, zajistí jejich lékařské ošetření. Zabrání přístupu nepovolaných osob s výjimkou osob IZS. Zachová jakýkoliv důkaz, zajistí svědky a pečlivě zaznamená všechny podstatné skutečnosti. Dokumentace řešené situace a zajištění důkazních materiálů, detailní popis konfliktu a jeho řešení je předpokladem k zodpovědnosti pro obhájení správného postupu pracovníka PKB ve vzniklé situaci v souladu s etickými a právními normami. Vyčká příjezdu hlídky PCO a PČR a co nejdříve vypracuje dokument o incidentu a pomáhá při následném vyšetřování. V průběhu celé události zůstává pracovník PKB klidným a profesionálním a nabízí jakoukoliv možnou pomoc zúčastněným.

Účelem uvedené metodiky je doporučit správný postup a taktiku pracovníkům PKB pro vykonávání obranné činnosti s důrazem na faktor početní převahy útočníků. Taktika profesní obrany je cílevědomý postup směřující k jejímu úspěšnému provedení. Předpokladem pro obhájení správného postupu pracovníka PKB ve vzniklé situaci v souladu s etickými a právními normami je důsledně vypracovaná dokumentace řešené situace.

Obr. 26. Dokumentace.[25]

ZÁVĚR

Profesní obrana je činnost založená na komerčním základě, která je prioritně zaměřena na obranu a ochranu majetku. K sebeobraně se dostává pracovník PKB v případě, že již nemůže plnit své prioritní úkoly a je nucen bránit svůj život a zdraví. Z hlediska zákona má stejná práva a povinnosti jako normální občan. Pro úspěšné vykonávání své pracovní činnosti má pracovník PKB oporu v současných zákonných normách.

Řešení obranných situací v početní nevýhodě klade značné požadavky nejen na fyzickou, ale především psychickou úroveň jednotlivce. Pro řešení konfliktních situací máme k dispozici širokou paletu prostředků - psychické, taktické a technické. Výcvik profesní obrany pracovníka PKB proti skupině útočníků, musí vycházet zejména ze znalostí potřeb a hrozeb, se kterými se může potkat při výkonu služby a úspěšné řešení obranné situace zcela závisí na schopnostech daného jednotlivce. Řešení situace se zcela přesouvá na úroveň vhodné taktiky.

Nejčastější formy útoku skupiny osob jsou – loupež, výtržnictví, rvačka a výtržnictví na hromadných akcích. Loupež a výtržnictví na hromadných akcích mají klesající tendenci, naopak rvačka a výtržnictví tendenci rostoucí. Tuto formu trestné činnosti také často páchají nezletilí a mladiství.

Cílem uvedené metodiky je doporučit správný postup a taktiku pracovníkům PKB pro vykonávání obranné činnosti s důrazem na faktor početní převahy útočníků. Taktikou profesní obrany rozumíme cílevědomý postup směřující k úspěšnému provedení obranné činnosti. Nezbytným předpokladem pro obhájení správného postupu pracovníka PKB, který při řešení obranné situace probíhá v souladu s etickými a právními normami, je vypracovaná detailní zpráva řešené situace.

Záměrem této práce je informovat o nejčastějších formách trestné činnosti skupiny osob a nabídnout možnosti jejich úspěšného řešení, nejen pracovníkům PKB, ale také pro praktické využití k ochraně života a zdraví každého jednotlivce.

Znalost základních taktických postupů pro obranu chráněného zájmu, nebo vlastní osoby při početní převaze útočníků je jedním z důležitých předpokladů nejen pro pracovníky soukromých bezpečnostních služeb, ale současně také pro běžného občana naší společnosti. V případě pracovníků PKB to zároveň předpokládá detailní znalost právní

problematiky v procesu zadržení. Systematická příprava nabízí možnosti správného a efektivního řešení této trestné činnosti. Základními faktory, které se této přípravě bezprostředně týkají, jsou zejména znalost a ovládání potřebných komunikačních dovedností, znalost a ovládání potřebných taktických postupů, znalost a použití technických prostředků, obranných a zadržovacích technik, příprava psychologická a v neposlední řadě také znalost právního prostředí. Podle mého názoru je bezpodmínečně nutné rozvíjet úroveň vzdělání pracovníků PKB zařazených ve službách jako PCO, detektivní služba, převozy peněz, bodyguarding atd.

Efektivním skloubením výše uvedených faktorů bude jednání pracovníků PKB na profesionální úrovni s pozitivním vnímáním veřejnosti a současným zlepšením spolupráce se státními institucemi. Svou činností také bezesporu přispěje ke stabilitě ochrany veřejných, společenských a komerčních zájmů.

ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ

Professional defence is an activity based on a commercial basis, which is primarily focused on defence and property protection. To the self-defence, worker in PKB is getting in the event that is no longer able to meet its priority tasks and is forced to defend his life and health. In terms of the law he has the same rights and obligations as a common citizen. To successfully carry out his work, a worker in PKB has support in the current rules of law.

Defence situation solution in numerical disadvantage places considerable demands not only physical, but mainly psychological level of the individual. To the solution of conflict situations we have a variety of instruments - mental, tactical and technical. Professional defence training of PKB staff against a group of attackers must be based mainly on the knowledge of needs and threats, by which they face within the service. Successful solutions of these defensive situations than entirely lay on abilities of the individual. Resolving the situation is completely moved to the level of appropriate tactics.

The most common forms of attack by groups of people are - robbery, rioting, affray and hooliganism on the collective actions. Robbery and hooliganism on the collective actions have downward trend, while affrays and rioting growing trend. This form of crime is often committed by juveniles and adolescents.

The aim of written methodology is to recommend a good practice and tactics to PKB staff during their defensive operations with the stress on numerical superiority factor of attackers. Professional defence tactics mean a purposeful approach towards successful implementation of defence activities. A prerequisite for the correct procedure for defending PKB worker, which in dealing with defensive situation takes place in accordance with ethical and law standards, is prepared a detailed report of solved situation.

The intention of this work is to inform about the most common forms of criminal activity by a group of people and offer their successful solutions, not just workers in PKB, but also for practical use at protection of life and health of every individual.

Knowledge of basic tactical processes for the defence of protected interest or himself in case of numerical superiority of invaders is one of important prerequisites not only for employees of private security services, but also the average citizen of our society. In the case of commercial security industry workers it is also presupposed detailed

knowledge of the legal issues involved in the process of detention. Systematic preparation offers the possibility of a correct and effective solution this criminal activity. Essential factors that are directly related with this preparation are in particular, knowledge and control necessary communication skills, knowledge and control needed tactical practices, knowledge and use of technical tools, defence and detention techniques, psychological preparation, and finally the knowledge of legal issue. In my opinion it is absolutely necessary to develop the education level of commercial security industry workers enrolled in services like mobile patrol, detective services, transport of money, bodyguarding etc.

The effective coordination among above mentioned factors will be acting of commercial security industry workers at the professional level with a positive public perception and the simultaneous improvement of cooperation with government institutions. With its activity will also undoubtedly contribute to the stability of the protection of public, social and commercial interests.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ČERNÝ, Josef. Evropský výcvikový modul pro základní ostrahu. 1. vydání. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2003. 150 s. ISBN 80-7318-107-X.
- [2] NÁCHODSKÝ, Zdeněk. Učebnice sebeobrany pro každého. 3. vydání. Praha: Futura a.s. 1992. 358 s. ISBN: 80-85523-01-09.
- [3] LUKÁŠ, Luděk. Bezpečnostní technologie, systémy a management 2007. 1. vydání. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2008. 261 s. ISBN 978-80-7318-605-0.
- [4] KONEČNÝ, A. Sebeobrana a úpolová cvičení pro pokročilé. 1. vydání. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého. 1997. 125 s. ISBN 80-7067-766-X.
- [5] FIRST, R. BLAHUT, A. Sebeobrané modelové situace. 1. vydání. Praha: Policejní akademie, 1998. 78 s. Skripta 1057558.
- [6] NOVOTNÝ, F. Právo na sebeobranu. Jak se smíme bránit? 1. vydání. Praha: Lexik Nexis CZ, 2006. 114 s. ISBN 80-86920-10-0.
- [7] McNAB, Chris. Jak přežít cokoli a kdekoli. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 320 s. ISBN 978-80-247-3116-2.
- [8] Dostupný z WWW: <<http://www.o-d-g.eu/dokument-rescue-service-odg.html?id=46>>
- [9] Dostupný z WWW: <<http://romove.radio.cz/cz/clanek/23164>>
- [10] Dostupný z WWW: <<http://devian.cz/wp-content/uploads/2010/06/spravedlnost.jpg>>
- [11] Dostupný z WWW: <<http://urban-review.com/asia-2/israel/kick-ass-with-israeli-self-defense-technique-krav-maga/attachment/krav-maga/>>
- [12] Dostupný z WWW: <http://defendyourself101.ca/files/images/me_cane.jpg>
- [13] Dostupný z WWW: <http://www.asp-net.com/bookpages/catalog_2009.html>
- [14] Dostupný z WWW: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:US_Navy_070620-N-7883G-016_Sailors_practice_baton_striking_skills_using_a_.jpg>
- [15] Dostupný z WWW: <http://files.security-team.webnode.cz/200000097-7f779816ad/652.jpg>
- [16] MALÁNÍK, Z., Speciální tělesná příprava. Přednášky, 2009.

- [17] TRESTNÍ ZÁKONÍK. [online]. 2010 [cit. 2011-04-26]. Trestní zákoník. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni-zakonik/cast1h3.aspx>>.
- [18] BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ, Zásady pro inteligentní sebeobranu - [online] 2011. [cit.2011-04-26] Dostupný z WWW: http://www.bkb.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=412
- [19] KOTNOVÁ, A. Motivace nezletilých pachatelů k trestné činnosti. Bakalářská práce. 2009.[cit. 2011-04-24]. 101 s.
- [20] HOLOUŠOVÁ, D. KROBOTOVÁ, M. Diplomové a závěrečné práce. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 2004. 117 s. ISBN 80 244 0458 3.
- [21] Dostupný z WWW: < media.novinky.cz/334/253346-top_foto1-tn12a.jpg>
- [22] Dostupný z WWW: < blog.idnes.cz/blog/2323/57488/sikana.jpg>
- [23] Dostupný z WWW: < topreport.cz/images/clanky/17/agrese.jpg>
- [24] Dostupný z WWW: < <http://img.aktualne.centrum.cz/165/48/1654865-nuz.jpg>>
- [25] Dostupný z WWW: < prontor.de/.../Dokumentation_1187850480.jpg>
- [26] Dostupný z WWW: < <http://www.sot.bg/img/photo/vip-ohrana1.jpg>>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

PKB Průmysl komerční bezpečnosti.

SBS Soukromá bezpečnostní služba.

PrO Profesní obrana.

IZS Integrovaný záchranný systém.

PCO Pult centralizované ochrany.

PČR Policie české republiky.

TČ Trestný čin.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Pistole OPS-M.R.P. [15].....	15
Obr. 2. Spravedlnost. [10].....	18
Obr. 3. Chvat. [11].....	26
Obr. 4. Teleskopický obušek. [13].....	28
Obr. 5. Příprava na obranu. [12].....	31
Obr. 6. Praktický trénink – Red Man. [14].....	32
Obr. 7. Kurz první pomoci. [8].....	34
Obr. 8. Skupina útočníků. [9].....	36
Obr. 9. Kontrola útočníků.....	44
Obr. 10. Využití terénu.....	45
Obr. 11. Využití terénu.....	45
Obr. 12. Využití terénu.....	45
Obr. 13. Využití terénu.....	45
Obr. 14. Využití terénu.....	46
Obr. 15. Zajištění narušitelů.....	46
Obr. 16. Chráněná osoba. [26].....	49
Obr. 17. Využití útočníka jako štítu.....	51
Obr. 18. Využití útočníka jako štítu.....	51
Obr. 19. Využití útočníka jako štítu.....	51
Obr. 20. Využití útočníka jako štítu.....	51
Obr. 21. Využití útočníka jako štítu.....	51
Obr. 22. Past. [24].....	52
Obr. 23. Provokace. [21].....	53
Obr. 24. Slovní agrese. [23].....	54
Obr. 25. Sražení a útěk. [22].....	54
Obr. 26. Dokumentace.[25].....	55

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1. Počty TČ, Česká republika.	37
Tabulka 2. Počty TČ, Zlínský kraj.....	39

SEZNAM SCHÉMAT

Schéma 1. Druhy obrany. [16].....	13
Schéma 2. Úhel ohrožení.....	23
Schéma 3. Zmenšení úhlu ohrožení.....	23
Schéma 4. Předsunutý útočník.....	23
Schéma 5. Křídlo skupiny.....	24
Schéma 6. Prorážení z obklopení.....	25
Schéma 7. Blokování útočníka.....	25
Schéma 8. Využití zárubně dveří.....	29
Schéma 9. Vývoj obranné situace.....	43

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1. Počet TČ - loupeže, ČR.....	37
Graf 2. Počet TČ - rvačky, ČR.....	38
Graf 3. Počet TČ - výtržnictví, ČR.....	38
Graf 4. Počet TČ - výtržnictví – hromadné akce, ČR.....	38
Graf 5. Počet TČ - spolupachatelství, Zlínský kraj.....	39
Graf 6. Počet TČ - nezletilých, Zlínský kraj.....	39
Graf 7. Počet TČ - mladistvých, Zlínský kraj.....	40